

_Mi chael a _Eri ksson

_Pär _Sahl i n

_Kl ara svenskan: _Tal a _Läsa _Skri va

_Åk #5

_Överförd från första upplagan

utgi ven av _Natur & _Kul tur med

__I SBN #978-#91-#27-#44388-#4

_Speci al pedagogi ska _Skol myndi gheten

#2018

_Vol ym ett av fyra

_Till punktskriftsläsaren

_Hej!

é _Skriv dina svar i en egen fil på datorn.

é _Nytt kapitel börjar alltid på högersida. _Markera var du är i boken med ett gem.

é _De flesta uppgifter är numrerade så blir det lättare att rätta uppgifterna.

é _Det finns bilderbeskrivningar till de bilder som behövs för att du ska kunna lösa dina uppgifter.

é _I uppgifter där dina

klasskamrater "drar streck" mellan

ett ord och exv. ordets förklaring

har uppgifterna omarbetats så att

du istället parar ihop och skriver

ordets förklaring eller numrering.

é _När det i svartskriftsboken står

att du ska markera med olika

färger markerar du exempelvis med

() eller // och skriver med ett

par ord vad du markerat.

é _I stället för att kryssa i bokens

_Matri ser skriver du svaren.

_Matri serna är markerade med ett m

_I i

i vänster marginal .

é _Checklistan markeras med full
punktskriftscell i vänster
marginal .

é _Två stjärnor och en önskan
markerar med två s i vänster
marginal .

_Lycka till !

_Ski cka gärna dina synpunkter på
anpassningen av denna bok till
anpassningsfunktionen-åsp sm. se

_ | v

_Innehåll

_Siffran i inom parentes hänvisar till
svartskriftsbokens sidor.

_Volym ett

_Till punktskriftsläsaren _I

_Argumenterande text (#4) #1

_Mål (#5) #4

_Läsa (#6) #7

_Argument och åsikter (#6) .. #7

_Hitta åsikten (#8) #13

_Textkopplingar (#9) #17

_I

_Bindeord (#10) #19

_Nu är det din tur att

 sammanfatta (#12) #27

_Skri va (#14) #35

_Argument (#14) #35

_Rubrik, åsikt och inledning

 (#16) #39

_Avslutning och uppmaning

 (#18) #43

_Signatur (#19) #48

_Nu är det din tur att

 skri va (#20) #52

_Tala (#22) #57

_Reklamknep (#22) #57

_I i

_Argumentera för att sälja

(#24) #62

_SI ogan (#25) #65

_Nu är det din tur att tala

(#26) #67

_Reflektera (#28) #72

_Volym två

_Återberättande text (#30) #75

_Mål (#31) #78

_Tala (#32) #81

_Öppna och stängda frågor

(#32) #81

_Nu är det din tur att

i n t e r v j u a (#34)	#91
_S k r i v a (#36)	#95
_S k r i v e n a r t i k e l (#36)	#95
_S t ä l l j o u r n a l i s t i s k a f r å g o r	
(#38)	#104
_V i s a c i t a t m e d t a l s t r e c k	
(#40)	#109
_B i l d o c h b i l d t e x t (#41)	#112
_R u b r i k o c h i n g r e s s (#42)	#113
_N u ä r d e t d i n t u r a t t	
s k r i v a (#44)	#120
_L ä s a (#46)	#125
_N u ä r d e t d i n t u r a t t l ä s a	
(#46)	#125
_I v	

_Textkopplingar (#49)	#137
_Källkritik (#50)	#139
_Reflektera (#52)	#147

_Volym tre

_Berättande text (#54)	#151
_Mål (#55)	#154
_Läsa (#56)	#156
_Bipersoner, motiv och ledtrådar (#56)	#156
_Miljö (#60)	#167
_Vändpunkt och slut (#64)	.	#176
_Nu är det din tur att sammanfatta (#67)	#185

_Skri va (#68) #188

_Pl anera di tt skri vande --

brottet och mi l j ö n (#68)

. #188

_Pl anera di tt skri vande --

personer (#70) #190

_Pl anera di tt skri vande --

moti v, vi l l ospår och

l edtrådar (#72) #193

_Nu är det di n tur att

skri va (#74) #196

_Tal a (#76) #201

_Textsamtal (#76) #201

_Samtal a vi dare (#84) #222

_Vi

_Reflektera (#86) #227

_Volym fyra

_Faktatext (#88) #229

_Mål (#89) #231

_Läsa (#90) #234

_Ta stöd av textstrukturen

(#90) #234

_Avgör vad som är viktigt

(#92) #240

_Fyll i _Förklaringskedjan

(#93) #243

_Särdrag i den förklarande

faktatexten (#94) #244

_Vi i

_Ställ i frågor när du läser	
(#96)	#251
_Skri va (#98)	#258
_Nu är det di n tur att	
skri va (#98)	#258
_Fyll i _Förkl aringskedj an	
(#100)	#262
_Tal a (#102)	#267
_Nu är det di n tur att	
redovi sa (#102)	#267
_Refl ektera (#104)	#272

::: #4 :::

_Argumenterande text

::: :::

=== _Bildtext/beskrivning =====

_Jag vill vara med och påverka ...

_Bildbeskrivning

_Fotografiet är taget vid en demonstration. _En liten flicka sitter på en mans axlar. _Hon håller i ett plakat med texten:

_Vuxna har inte alltid rätt!

=====

_Har du någon gång känt att det skulle vara bra att kunna övertyga någon så att du får som du vill?

_Det är faktiskt möjligt! _Det finns knep som du kan använda dig av för att övertyga andra om din åsikt.

_Det kallas för att argumentera.

_När du argumenterar för något kan du skriva eller tala för din sak.

_Det kan till exempel vara genom en insändare i en tidning eller när du tar upp en fråga på ett klassråd.

_Vissa använder sig av argument för att sälja en vara. _Det märker du

i nte mi nst när du ser rekl am på
teve.

é sammanfatta huvuddragen i det
jag läst.

_Skri va -- _Jag kan:

é skri va en tydlig rubrik,

inledning och avslutning,

é formulera en tydlig åsikt,

é använda mig av tydliga argument,

é använda passande bindeord,

é skri va en signatur.

_Tala -- _Jag kan:

é hitta på och använda en säljande

slogan,

é använda reklamknep,

é använda övertygande argument i

mi n reklam.

= _Kl ara, fär di ga, gå!

fotbollsplatan eftersom det finns för få parkeringsplatser i stan. _Hon skriver att skolan tycker att det är en bra idé för att då blir skolans ekonomi bättre. _Vi håller inte med rektorn!

_För det första förstår vi inte hur skolan kan tycka att det är bra att vår skolgård blir hälften så stor. _Var ska alla elever på Centrumskolan få plats på rasten? _Rektorn skriver att vi får spela fotboll på asfaltsplanen. _Men det går inte eftersom andra elever

spel ar basket där.

_För det andra får vi elever ständigt höra om hur lata och slöa vi är, att vi mest sitter som zombies framför datorn och inte gör något. _Att ta bort vår fotbollsplats kommer inte att göra det lättare för oss att bli aktiva och röra på oss på rasterna.

_För det tredje tycker vi att det är konstigt att vår rektor vill att det ska bli en parkeringsplats på fotbollsplatsen. _Hur tänker hon då?

_Är bilar viktigare än barn? _Vi

trodde att vi var värda att satsas på?

_Avslutningsvis vill vi därför uppmana alla vuxna att protestera mot förslaget om en parkeringsplats på _Centrumskolans fotbollsplatan. _Vi hoppas dessutom att _Centrumskolans rektor, _Aina _Johansson, tänker om och ändrar sig. _Stoppa parkeringsplatsen, satsa på barnen! _Arga elever på _Centrumskolan

:::: #7 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#2. _Hi tta åsi kten i el evernas svar
till rektorn och markera med
parenteser ().

#3. _Markera argumenten som stödjer
åsi kten med snedstreck //.

#4. _Sammanställ el evernas argument
mot byggandet av en
parkeringsplats i listan.

_Rektorns argument för
parkeringsplatsen är redan
i fyllda.

_För eller mot parkeringsplats

#1. _För parkeringsplats: _Skolans ekonomi kommer att bli bättre och vi behöver inte betala så mycket i markhyra.

_Mot parkeringsplats: ---

#2. _För parkeringsplats: _Marken behövs för att lösa kommunens brist på parkeringsplatser.

_Mot parkeringsplats: ---

#3. _För parkeringsplats: _Den gamla fotbollsplanen är i behov av upprustning. _En kostnad som vi nu slipper.

_Mot parkeringsplats: - - -

#5. _Vilket argument tycker du är
bäst? _Varför? - - -

#6. _Diskutera med en kamrat. _Vilka
har bäst argument? _Rektorn eller
eleverna? _Förklara varför.

::: #8 :::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Hitta åsikten

_Åsikten finns ofta utskrivet i
den argumenterande textens rubrik.

_Men kan du hitta åsikten utan
rubrik?

#1. _Fyra barns tankar. _Läs varje tankebubbla och hitta åsikterna.

_Skriv åsikterna.

a) _Dagens forskning säger att köttproduktionen påverkar miljön negativt och att vi därför måste äta mer vegetariskt. _Jag tycker att vi ska servera mer vegetarisk mat i skolorna!

_Åsikt: ---

b) _Det finns många hundar som

rastas utan att vara kopplade.

_Jag är hundrädd och jag tycker

att det borde vara lag på att alla

hundar ska vara kopplade när de är

ute. _Då slipper jag vara rädd när

jag går ut!

_Åsikter: ---

c) _Om vi kortar ner sommarlovet för

skolbarnen till fem veckor i

stället för tio så lär sig barnen

mer i skolan.

_Åsikter: ---

d) _I dag tillbringar många barn
mycket tid framför datorer och
li knande. _Därför tycker jag att
vi ska ta bort läxorna i skolan.
_Då får barnen mer tid på fritiden
till att göra det de tycker är
roligt.
_Åsikter: ---

_Textkopplingar

_När du resonerar och tänker runt texten du läser, gör du textkopplingar.

#1. _Läs elevernas svar till rektorn på sidan #6 och fundera över vilka textkopplingar du gör. _Skriv vad du kommer fram till. ---

#2. _Diskutera följande frågor muntligt med en kamrat. _Skriv och berätta.

_Text-till-själ v

é _El everna på skol an på si dan #6
protesterar mot att rektorn vill
bygga en parkeringsplats på
fotbollspl anen. _Har du någon gång
vari t med om att ett beslut har
tagi ts som du inte var nöjd med?

_Text-till-text

é _Har du någon gång läst om barn
som har protesterat mot beslut som
har fattats? _Det kan vara i en
tidning eller i en bok. ---

_Text-till-världen

é _Fundera över barns möjligheter

att påverka i _Sverige och

världen. _Var i världen tror du

att barn har störst möjlighet att

påverka beslut? _Varför tror du

att det är så? ---

::: #10 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Bindeord

_Om du skriver en argumenterande

text kan du göra dina argument extra

tydliga genom att använda bindeord.

#1. _Fyll i luckorna i texten nedan med passande bindeord. _Ta hjälp av orden nedan. _Jämför med en kamrat när du är klar.

-- _Ytterligare, _För det första,
_För det andra, _För det tredje,
_Slutligen, _Till sist,
_Inledningsvis, _Avslutningsvis
-- på grund av, beroende på, därför
att, först, eftersom, för att,
dessutom

_Rör inte _Centrumskolans
fotbollsplatan

_Centrumskolans fotbollsplatan ska
byggas om till parkeringsplats.

_Beslutet gör många av oss ledsna.

_Jag är en av dem. _Jag är förälder
till två barn, som är elever på
skolan. _Men jag är också
fotbollstränare i _Vansby FF.

--- (#1) vill jag uttrycka min
förvåning över att kommunen hellre
satsar på bilparkeringar än på
stadens framtid, våra barn och

ungdomar. _Hur kan de ens komma på tanken att bygga en parkering på skolgården?

--- (#2) vill jag uttrycka min besvikelse över att en naturlig plats för våra unga försvinner. _Har poltiker och rektorn på skolan sett hur många barn och ungdomar som träffas där på eftermiddagarna? _De leker och spelar fotboll.

_Det är --- (#3) sådana här beslut som våra ungar tappas förtroende för vuxenvärlden.

--- (#4) vill jag som fotbollstränare

för _Vansby __FF, uttrycka mi n oro
--- (#5) vi har träningar på planen
minst två gånger i veckan.

_Vart ska vi ta vägen nu? _Jag
uppmanar alla att protestera mot
förslaget om en ny bilparkering på
_Centrumskolans fotbollsplan.

_Arg mamma och fotbollstränare

::: #11 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Bindeord används för att inleda ett
argument och för att förklara och
förtydliga argumenten.

#2. _Läs meningarna och markera
börjandeorden.

a) _Jag vill förbjuda biltrafik
eftersom bilar släpper ut så
mycket avgaser.

b) _Min kompis har en sjukdom och
hans familj har inte så mycket
pengar. _Därför anser jag att
medicin borde vara gratis för
alla.

c) _På grund av att många barn rör
sig för lite på fritiden borde
alla skolbarn få en timmes idrott
varje dag.

- d) _Slutligen anser jag att skoluniform borde införas så att eleverna inte behöver lägga tid på att välja kläder på morgonen.
- e) _För det första anser jag att cykel hjälmen räddar liv. _Därför borde det vara lag på att alla cyklister ska använda hjälm.
- f) _Jag tycker att vi ska ha färre läxor eftersom jag inte hinner gå ut och leka på min fritid.

g) _För det tredje anser jag att
teve-sporten borde sända lika
mycket damidrott som herridrott
eftersom hälften av befolkningen
är kvinnor.

#3. _Fyll i en egen åsikt som du har
här nedan.

_Jag tycker att --- eftersom ---.

::: #12 :::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Nu är det din tur att sammanfatta #1. _Läs rektorns svar till elever och föräldrar. _Markera rektorns argument och de bindeord som hon använder. _Texten hittar du efter uppgift #2 och _Argumentbyrån.

#2. _Skriv in bindeorden och rektorns argument i _Argumentbyråns lådor.

_Argumentbyrån

-- _Rubrik: _Skolledningen säger nej till parkeringsplats på

fotbollsplanen

-- _Inledning: en omtumlande, starka

känslor, _Beslutet, vi i

skolledningen, bygga om

fotbollsplanen, ändrat oss i

frågan.

-- _Bindeord: --- _Argument #1: ---

-- _Bindeord: --- _Argument #2: ---

-- _Bindeord: --- _Argument #3: ---

-- _Avslutning: göra allt som står i

vår makt, behålla fotbollsplanen.

-- _Si gnatur/avsändare: _Ai na

_Johansson, rektor _Centrumskolan

_Information till vårdnadshavare på

_Centrumskolan.

_Skolledningen säger nej till

parkeringsplats på fotbollsplanen

_Det har varit en omtumlande vecka

för oss alla. _Beslutet att ta bort

fotbollsplanen har väckt starka

känslor hos både elever och

föräldrar. _Jag vill härmed meddela

att vi i skolledningen har ändrat

oss i frågan. _När vi tog beslutet

såg vi enbart till ekonomin. _På grund av detta glömde vi bort att tänka på elevernas bästa. _Det ber vi om ursäkt för.

_Ett ytterligare skäl till att vi har svängt i frågan är att vi har förstått att fotbollsplanen fyller en viktig funktion för ungdomarna på kvällar och helger.

_Till sist vill jag rikta ett stort tack till elevrådet och föräldraföreningen, som fört kloka och sansade diskussioner med skolledningen. _Era argument har

övertygat oss om att inte säga ja till en ombyggnad. _Vi sst fortsätter vi med samma goda samtalsklimat i fortsättni ngen?

_Jag har i dag i nformerat

_Trafikkontoret att vi har ändrat

oss. _Vi i skolledni ngen kommer att

göra al l t som står i vår makt för

att behå l l a fotboll spl anen. _Jag

uppmanar även er föräl drar att

engagera er i frågan.

_Med vänl i ga hä l sni ngar

_Ai na _Johansson, rektor

_Centrumskol an

#3. _Sammanfatta muntligt för en kamrat varför skolledningen har ändrat sig.

::: #13 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

=== _Bildbeskrivning =====

_En teckning. _En kille klädd i blåa fotbollskarlar håller i en svartvitfärgade fotboll. _Han säger: _Vuxna har inte alltid rätt.

=====

#4. _Gör en självbedömning i matrisen av dina kunskaper från kapitlet.

m _Matri s

_Skri v di tt svar och väl j mel l an

i nte än, ofta el l er j a.

_Jag kan:

-- l äsa och urski l j a den

argumenterande textens struktur

-- hi tta åsi kten i argumenterande

text ---

-- hi tta argumenten som stödj er

åsi kten ---

-- urski l j a vi kti ga bi ndeord ---

-- göra textkoppl i ngar ---

-- sammanfatta huvuddragen i det jag
läst ---

::: #14 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Skri va

::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Argument

_Argumenterande texter hittar du bland annat på insändarsidan i tidningarna. I en insändare vill någon framföra sin åsikt och övertyga andra.

#1. _Läs insändaren som du hittar efter uppgift #2. _Den innehåller rubrik, inledning, åsikt och en avslutning men saknar argument.

#2. _Hitta på tre argument för att det ska finnas gratis aktiviteter för barn och ungdomar. _Skriv stödord i _Argumentbyrån som du hittar efter uppgift #3 på sida #15.

_En tjej ger dig rådet: _Tänk på att inleda argumenten med ett bindord.

_Gratis buss, bio och bowling

_Vi är tre elever som går på

_Centrumskolan i _Vansby. _Det bästa

vi vet är att läsa böcker. _Vi går

varje vecka till biblioteket och

lånar böcker. _Och det bästa av allt

-- det är gratis! _Men vi undrar:

_Varför finns det inte fler liknande saker som är gratis, till exempel buss, bio och bowling?

_Det finns säkert ännu fler argument för att det ska finnas gratis aktiviteter för oss barn och ungdomar. _Vi hoppas att de som bestämmer börjar tänka på oss barn.

_Vi är framtiden!

_Bättre fritid för alla

::: #15 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Ta hjälp av stödorden i

_Argumentbyrån nedan och skriv tre tydliga argument vid markeringen --- i insändaren på sidan #14 så att den blir klar.

_Argumentbyrån

-- _Rubrik: _Gratis buss, bio och bowling

-- _Inledning: varje vecka till biblioteket, _Varför, inte fler, lånar böcker., saker, det är gratis!, gratis

-- _Bindeord: --- _Argument #1: ---

-- _Bi ndeord: --- _Argument #2: ---
-- _Bi ndeord: --- _Argument #3: ---
-- _Avsl utni ng: fl er argument för,
de som bestämmer, grati s
akti vi teter för, tänka på oss
barn, barn och ungdomar.

-- _Si gnatur/avsändare: _Bättre
fri tid för alla

::: #16 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Rubri k, åsi kt och i nledni ng

_Rubri ken till insändaren ska
i nnehåll a åsi kten och vara l ockande,
provocerande el l er rolig så att
många vill läsa.

#1. _Läs vad fem personer nedan tänker. _Gör om tankarna till korta, lockande och intressanta rubriker.

- a) _Jag tycker att flyktingar borde få stanna i _Sverige. ---
- b) _Jag tycker att alla ska plocka upp sitt hundbajs efter sin hund. ---
- c) _Jag tycker att politiker ska satsa pengar på att göra vår skolgård roligare. ---

åsi kt och ger en bakgrund.

_Rubri k: - - -

_I n l e d n i n g: - - -

#3. _Vi l ka åsi kter har du? _Vad vi l l
du förändra? _Väl j en åsi kt.

_Formul era en rubri k och en
i n l e d n i n g här nedan.

_Rubri k: - - -

_I n l e d n i n g: - - -

#4. _Vi sa vad du har skri vi t för en
kamrat. _Ge varandra respons
uti från checkl i stan.

é _Checklista

_En inledning ska innehålla:

-- en åsikt

-- en bakgrund

_Två elever tipsar:

-- _Din text innehåller en rubrik,
en tydlig åsikt och en bakgrund.

-- _Du kan utveckla bakgrunden så
att den blir ännu tydligare.

::: #18 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Avslutning och uppmaning

_Det sista stycket i en insändare
kallas för avslutning.

_Här sammanfattar du kort det du

skriv om i din argumenterande text.

_I avslutningen kan du uppmana läsarna till handling.

#1. _Läs avslutningen. _Vad är uppmaningen? _Skriv den nedan.
_Sammanfattningsvis vill jag säga att biltrafiken i _Sverige är för utbredd. _Så åk buss, cykla eller ta tåget! _Det är bättre för miljön. ---

#2. _De här insändarna saknar avslutning. _Läs insändarna och skriv en avslutning med en

uppmaning till varje.

#1. _Reklamfri teve önskas!

_Reklam är det enda som visas på teve nuförtiden, _Jag tycker att reklamen borde rensas bort helt och hållet eftersom den saboterar mitt tevetittande.

_För det första tycker jag att reklamavbrotten förstör programmen eftersom de blir uppdelade i mindre snuttar.

_För det andra tror jag att reklamen är onödig. _Ingen köper varor bara för att de visas i teve.

_För det tredje tror jag att folk kommer sluta titta på vanlig teve på grund av att reklamen styckar och förstör programmen.

_Reklam -- _Nej tack!

#2. _Byt kost och ät vegetariskt

_Varje dag dödas det många djur i världen för att människor ska få mat. _Jag anser att vi ska sluta äta kött och börja äta mer grönsaker.

_För det första är det billigare med grönsaker.

_För det andra är det bättre för

miljön eftersom djuruppfödning
bidrar till stora miljöutsläpp av
metan.

_Till sist så är vegetarisk kost
nyttigare för människan.

_Stolt sparri s!

::: #19 ::

_Si gnatur

:::~::~::

_När du skri ver en i nsändare skri ver du under den med en si gnatur. _Du kan skri va di tt namn el l er kal l a di g för något som passar ti l l det du skri ver om.

#1. _Para i hop en avsl utni ng med en passande si gnatur. _Du hi ttar si gnaturerna nedan. _Det kan fi nnas fl er si gnaturer som passar ti l l en avsl utni ng. _Moti vera för en kamrat varför du har val t som du har gj ort.

_Si gnatur:

_Tandl äkarmamma, _Rena skor, _Anti
bal konggri l l are, _Ski t i skorna! ,

_Trött pappa, _Läxfri skol a önskas,

_Frukt är också gott! , _Låt dj uren

l eva, _Tj ati g, _Trött på hundbaj s! ,

_Dj urens beskyddare, _Tj ej på #12

vårar, _Vän av ordni ng, _Jag är den

j ag är, _Orol i g föräl der

a) _Jag är trött på att trampa i
hundbaj s under mi na promenader.

_Hundägare ta hand om di tt

hundbaj s! - - -

b) _Jag vi l l bli respekterad av al l a

för den jag är. _Ingen ska bli

retad. _Sluta mobba i skolan! ---

c) _Lejon och andra utrotningshotade

djur i _Afrika borde få leva utan

att riskera att skjutas av

tjuvskyttar. _Inför höga böter för

tjuvskyttar! ---

d) _Grannarnas grillrök skrämmer

mina katter. _Det blir alldeles

dimmig inne i min lägenhet när

grannens os från grillen sprider

sig. _Ska du grilla? _Gör det inte

på balkongen! ---

e) _Varje dag får jag tjata! _Jag

undrar: _Varför ger skolan läxor till barnen? _De gör ju ändå inte läxorna! _Ta bort alla läxor från skolan! ---

f) _Godis innehåller många tillsatser. _Ingredeinslistan är lång. _Kan det verkligen vara nyttigt? _Ta en titt på ingredeinslistan innan du köper godis. ---

::: #20 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Nu är det din tur att skriva

_Hämta inspiration från förslagen
här nedan när du förbereder dig för
att skriva en egen insändare.

_Förslag:

é _Lägg konstgräs på kommunens
grusplaner

é _Sluta fiska i sjön

é _Var en bra kamrat

é _Förläng sommarlovet

é _Låt all idrott vara gratis

é _Fritt wi-fi överallt

#1. _Planera ditt skrivande genom
att fylla i stödord i
_Argumentbyrån.

#2. _Berätta för en kamrat hur du
har tänkt skriva. _Låt kamraten
ställa frågor om något är oklart.

_Argumentbyrån

-- _Rubrik: ---

-- _Inledning: ---

-- _Bindeord: --- _Argument #1: ---

-- _Bindeord: --- _Argument #2: ---

-- _Bindeord: --- _Argument #3: ---

-- _Avslutning: ---

-- _Signatur/avsändare: ---

::: #21 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Skri v di n text på dator el l er
för hand. _Använd checkl i stan när
du arbetar med di n text.

é _Checkl i sta

-- _Jag använder stödorden i
_Argumentbyrån.

-- _Jag har med kri teri erna i
matri sen i mi n text.

#4. _Samarbeta med en kamrat och ge
respons på varandras texter
uti från matri sen som du hi ttar
efter uppgi ft #5. _Omarbeta och
rätta!

#5. _Byt bok eller text med en kamrat. _Bedöm kamratens text genom att läsa den och skriv ditt svar i matrisen.

m _Matris

_Skriv ditt svar och välj mellan inte än, ofta eller ja.

_I min insändare har jag med:

-- rubrik och åsikt ---

-- inledning och avslutning ---

-- tydliga argument ---

-- passande bindeord ---

-- en signatur ---

_Jag som har bedömt texten heter:

::: #22 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Tal a

::: ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Rekl amknep

_De som gör rekl am har många knep för att få dig som kund att köpa en vara.

#1. _Läs de sex bil dbeskrivningarna och lista ut vilket rekl amknep som används. _Skriv rätt bil dbokstav vid rätt rekl amknep nedan.

#1. _Expert eller kändis ---

#2. _Billigast ---

#3. _Bäst eller nyast ---

_Se bil dbeskrivning.

#22

#57

=== _Bildbeskrivning =====

_Sex tecknade reklambilder

a) _En stor förpackning med

toarullar som har texten: _Toa

_Max -- mycket papper för
pengarna!

b) _En röd och blå vinterkänga.

_Text: _Säsongens nyhet här nu!

c) _Träningssko i flera färger.

_Text: _Bäst i test i år igen!

d) _En kvi nni i g forskare vi sar
fram en stor flaska med namnet:

_Kräm I e slät.

_Text: _Forskni ng vi sar att du
bli r yngre på fem ti mmar.

e) _En tatuerad man med

sol gl asögon pl acerade på pannan
sprutar deodorant på si g.

_Text: _För di g som vi ll märkas
-- som jag!

f) _Ett smörpaket som kostar: #10
kr.

=====

::: #23 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#2. _Vi lka rekl amknep tycker du
passar bäst för att sälja varorna
nedan? _Skri v de al ternati v du
väljer. _Du kan skri va flera
al ternati v vid en och samma vara.

_Använd förkorkortni ngarna i
nyckel n:

ek = _Expert el l er kändi s

b = _Bi l l i gast

bn = _Bäst el l er nyast

- a) dyr parfym - - -
- b) tandkräm - - -
- c) en påse med hundmat - - -
- d) jeans - - -
- e) tvättmedel - - -
- f) lyxbil - - -
- g) mobil surf - - -
- h) chokladkaka - - -
- i) plåster - - -
- j) dator - - -
- k) hälsoyoghurt - - -
- l) gräsklippare - - -

#3. _Förklara för en kamrat hur du tänkt när du besvarade uppgiften ovan.

#4. _Välj en vara bland förslagen ovan och skriv och förklara hur du tänker att reklamen skulle se ut.

_Kom ihåg att ha med ett reklamknep. ---

::: #24 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Argumentera för att sälja

_För att en vara ska sälja måste dess egenskaper beskrivas med

positivt laddade ord. _Dessa ord kan du använda dig av som säljargument.

#1. _Nu ska du använda reklamknepen för att sälja en hårborste och ett hårvax. _Läs bilbeskrivningarna. _Fyll sedan i listan. _Vilka försäljningsknep och argument kan du komma på för varje vara?

=== _Bilbeskrivning =====

_Två reklambyråer

#1. _Hårborste: _Solens lyser på en hand med målade naglar som håller i en hårborste.

#2. _Vax: _Ett svart ansikte i profil. _Personens hår har formats till olika flikar med

hjälper av vaxet som finns i en
blå burk.

=====

_Reklamknepe:

a) _Expert eller kändis

_Vilka argument skulle de använda?

hårborste: --- vax: ---

b) _Billigast

_Argument för att varan är
prisvärd.

hårborste: --- vax: ---

c) _Bäst eller nyast

_Argument för att varan är bäst
eller nyast på marknaden.

hårborste: - - - vax: - - -

::: #25 :::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Slogan

_En slogan är en kort och slagkraftig mening som används för att göra reklam för något. _Den används oftast i slutet av reklamen.

_En slogan passar att säga i slutet.

_Den ska vara kort och "fastna" i huvudet.

#1. _Para i hop bild/bildtext med den slogan du tycker passar. _Jämför och diskutera dina svar med en kamrat. _Ändra om du vill.

_Bi l d/bi l dtext:

#1. kaffekopp - - -

#2. kaka - - -

#3. ett glas med apelsinsaft - - -

#4. en partyhatt - - -

#5. jordgubbar - - -

_Slögan:

a) _Så god att du inte vill dela

b) _Släck begäret. _Släck törsten!

c) _Ju sötare desto fler du tar!

d) _För att hålla gästerna på bra
humör

e) _Kalasbra för kalaset!

#2. _Nu ska hårvaxet och borsten få
sl ogans. _Di skutera med en kamrat.
_Hi tta på egna sl ogans och skri v
dem vi d bi l dorden.

a) hårborste - - -

b) vax - - -

::: #26 :::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Nu är det di n tur att tala

_Tänk att du ska knacka dörr och
sälja en vara för att få i hop pengar
ti l l klasskassan. _Hi tta på vi l ken
vara du vi l l sälja. _Ta hjäl p av
försl agen nedan om du vi l l !

_Du kan sälja: _T-shi rts,

yll estrumpor, bröd, rökt korv

#1. _Förbered det du ska säga genom att fylla i _Argumentbyrån som du hittar efter uppgift #2. _Om du vill kan du även skriva dina stödord från varje "låda" på egna tal kort.

#2. _Öva på att presentera varan utifrån checklisten och _Argumentbyrån. _Checklisten är placerad efter _Argumentbyrån.

_Argumentbyrån

-- _Rubrik: ---

-- _Inledning: ---

-- _Bindeord: --- _Argument #1: ---

-- _Bindeord: --- _Argument #2: ---

-- _Bindeord: --- _Argument #3: ---

-- _Avslutning: ---

-- _Signatur/avsändare: ---

é _Checklista

-- _Jag använder _Argumentbyrån som
stöd när jag planerar mitt tal.

-- _Jag talar tydligt.

-- _Jag använder något av de tre
reklamnepen.

-- _Jag har tre övertygande argument.

-- _Jag avslutar med en slogan.

-- _Jag har en tydlig "avsändare" (vem som säljer varan).

::: #27 ::

#3. _Rita en bild av det du ska sälja. _Den kan du visa när du ska göra reklam för din vara inför klassen.

#4. _Öva tillsammans med en kamrat och ge varandra respons utifrån checklistan.

#5. _Redovi sa di n rekl am i nför
kl assen el l er i nför en grupp
kamrater.

#6. _Hur gi ck det att redovi sa di n
rekl am? _Ge di g sj äl v två stj ärnor
och en önskan.

ss _Två stj ärnor och en önskan

-- _Det här gj orde j ag bra: ---

-- _Det här gj orde j ag bra: ---

-- _Det här ska j ag tänka på ti l l
nästa gång: ---

_Reflektera

é känna till strukturen på

argumenterande text

é tydliga argument

é sammanfatta

é reklamknepen: expert eller kändis,

billigast, bäst eller nyast

é göra textkopplingar

é slogan

é reklam

é insändare

é inledning och avslutning

é bindeord

é rubrik och åsikt

é skriva en signatur

#1. _Diskutera med en kamrat om vad orden och begreppen ovan innebär.

#2. _Rita en bild som du tycker på något sätt sammanfattar kapitlet.

_Skriv en bildtext till. ---

::: #29 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Skriv ett brev till din lärare där du förklarar vad det är du har lärt dig om argumenterande text.

_I brevet ska du berätta om:

é ... vad du lärt dig för nya saker.

é . . . vad du vill träna mer på.

é . . . vad du vill utveckla och
veta mer om.

_Hej! - - -

_Mi chael a _Eri ksson

_Pär _Sahl i n

_Kl ara svenskan: _Tal a _Läsa _Skri va

_Åk #5

_Överförd från första upplagan

utgi ven av _Natur & _Kul tur med

__I SBN #978-#91-#27-#44388-#4

_Speci al pedagogi ska _Skol myndi gheten

#2018

_Vol ym två av fyra

_Till punktskriftsläsaren

_Hej!

é _Skriv dina svar i en egen fil på datorn.

é _Nytt kapitel börjar alltid på högersida. _Markera var du är i boken med ett gem.

é _De flesta uppgifter är numrerade så blir det lättare att rätta uppgifterna.

é _Det finns bilderbeskrivningar till de bilder som behövs för att du ska kunna lösa dina uppgifter.

é _I uppgifter där dina

klasskamrater "drar streck" mellan

ett ord och exv. ordets förklaring

har uppgifterna omarbetats så att

du istället parar ihop och skriver

ordets förklaring eller numrering.

é _När det i svartskriftsboken står

att du ska markera med olika

färger markerar du exempelvis med

() eller // och skriver med ett

par ord vad du markerat.

é _I stället för att kryssa i bokens

_Matri ser skriver du svaren.

_Matri serna är markerade med ett m

_I i

i vänster marginal .

é _Checklistan markeras med full
punktskriftscell i vänster
marginal .

é _Två stjärnor och en önskan
markeras med två s i vänster
marginal .

_Lycka till !

_Ski cka gärna dina synpunkter på
anpassningen av denna bok till
anpassningsfunktionen~àspsm. se

_Innehåll till volym två

_Siffran i inom parentes hänvisar till svartskriftsbokens sidor.

_Återberättande text (#30) #75

_Mål (#31) #78

_Tala (#32) #81

_Öppna och stängda frågor

(#32) #81

_Nu är det din tur att

intervjua (#34) #91

_Skri va (#36)	#95
_Skri v en arti kel (#36)	#95
_Stäl l j ournal i sti ska frågor (#38)	#104
_Vi sa ci tat med tal streck (#40)	#109
_Bi l d och bi l dtext (#41) ..	#112
_Rubri k och i ngress (#42) .	#113
_Nu är det di n tur att skri va (#44)	#120
_Läsa (#46)	#125
_Nu är det di n tur att läsa (#46)	#125

_Textkoppl i ngar (#49)	#137
_Käl l kri ti k (#50)	#139
_Refl ektera (#52)	#147

::: #30 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Återberättande text

::: ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

=== _Bildtext/beskrivning =====

_Jag undrar vad som står i
tidningen i dag ...

_Bildbeskrivning

_Ett fotografi på en hund som
håller en tidning i munnen.

=====

_Brukar du läsa tidningen på
morgonen? _Eller läser du den på
internet via din läsplatta eller

dator? _Då vet du kanske att det finns olika slags texter i tidningarna. _Det kan vara reportage, nyhetsartiklar, sportreferat, bokrecensioner, notiser och mycket annat. _De flesta av de här texterna är återberättande texter. _De berättar om något som har hänt. _De som skriver i tidningarna kallas för journalister. _Deras arbete går ut på att leta upp nyheter, intervjua människor och skriva texter. _Ibland är nog det arbetet lite farligt men det är ett viktigt arbete.

_I det här avsnittet ska du få lära dig mer om hur artiklar är uppbyggda och hur du själv kan ställa bra frågor och skriva artiklar.

::: #31 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Mål

::: ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Tala -- _Jag kan:

é formulera öppna och stängda
frågor,

é förbereda och genomföra en
intervju.

_Läsa -- _Jag kan:

é urskilja den återberättande
textens struktur och särdrag

é göra textkopplingar,

é ställa frågor till texten,

é kritiskt granska nyhetsbilder

é tänka källkritiskt när jag läser

en nyhetsartikel,

éski lja vem som uttalar sig i
texten.

_Skri va -- _Jag kan:

é skri va en nyhetsartikel med
rubrik, ingress och brödtext,

é använda mig av och svara på de
journalistiska frågorna,

é återge vad någon har sagt genom
att använda talstreck,

é skri va bildtexter till artikeln
bilder.

= _Klara, färdiga, gå!

#80

#31

::: #32 ::

_Tal a

::: ::

_Öppna och stängda frågor

_Under en bra intervju ställer du

fler öppna frågor än stängda.

#1. _Läs intervjun som _Pär _Sahl in

gör med _Karl _Johnsson. _Du

hittar intervjun efter uppgift #3.

#2. _Hitta de öppna frågorna.

_Markera dem med parenteser ().

#3. _Hitta de stängda frågorna.

_Markera dem med snedstreck //.

_Lär dig mer om frågetecknen i

_Språkläran.

#32

#81

_Intervju med _Karl _Johnsson,

illustratör och serietecknare

=== _Bildbeskrivning =====

_Ett fotografi taget vid intervjun
med _Karl _Johnsson. _Två män
sitter mot varandra och
pratar.

=====

_Jag ska intervjuas _Karl _Johnsson
som är serietecknare.

_Har du alltid tyckt om att teckna?

_Ja.

_Var du bäst i din klass på att
teckna?

_Jepp!

_När bestämde du dig för att bli illustratör eller tecknare?

_När jag var #24 år och gjorde en serie till min syster som ett brev.

_Vi brukade skriva till varandra.

_Det gör vi fortfarande och så gör vi varannan ruta. _Då bodde hon i

_Kanada och så gjorde jag en

jättelång serie som ett brev. _Det

var det roligt jag någonsin haft.

_Och då tänkte jag att om jag får

göra det här jämt, kommer jag vara

lycklig i resten av livet.

_Har du gått någon utbildning för att lära dig teckna?

_Japp.

_Vad lärde du dig när du gick på utbildningen?

_Jag har gått en

konsthantverksutbildning där jag

lärde mig allt möjligt. _Alltså

skulptur, teckning och måleri och

allting. _Det är jättebra för när

man är tecknare så använder man allt

det där. _Men sedan har jag gått en

specialiserad utbildning för

serietecknare också och där lär man

sig mer bildberättande. _Om en gubbe går ut till höger i en ruta så är det bra om han kommer in från vänster i nästa ruta till exempel.

_Hur kommer du på dina idéer till bilder som du ska göra?

_Jag tycker man har som en liten barometer i hjärtat som börjar pipa när det blir intressant och som sjunker när man blir uttråkad. _Jag tänker att jag försöker underhålla mig själv. _Jag börjar med sådant jag gillar och som inspirerar mig.

_Kanske från det att jag var barn

eller från filmer jag har sett eller
böcker jag läst. _Sedan försöker jag
vrida det ett varv till och försöker
hitta vad som är mitt nästa steg i
det. _Jag försöker utmana mig själv
och göra det lite svårt för mig
själv. _Det tycker jag är roligare.

::: #33 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Hur gör du om du ska rita en båt
och inte vet hur den ska se ut?

_Det beror på. _Men till exempel
gjorde jag ju omslaget till en bok
av dig och då hade jag precis ritat
en båt till en annan bok. _Då kunde

jag den utantill men den båten hade jag snott från en annan tecknare.

_Jag visste helt enkelt vilken båt jag ville ha. _Jag kom ihåg att det fanns en sådan båt i en bok jag läste när jag var barn. _Så bläddrade jag upp den och ritade av den och ändrade lite på den så att den skulle passa. _Då kan jag den båten. _Jag kan varenda plankan när jag gjort den en gång. _Så jag skulle kunna sitta och rita den båten nu om jag vill.

_Vilka tips skulle du vilja ge till

någon som skulle vilja bli

illustratör?

_Teckna det som du själv tycker är
roligt och som du blir inspirerad
av. _Man ska absolut utmana sig
själv. _Var inte rädd för att lära
dig teknik. _Var inte rädd för att
sno från andra tecknare, de du
tycker om. _Men framför allt ska du
göra det som du tycker är roligt.
_För det som händer är att när du
tecknar sådant som du tycker är kul
och när du så småningom börjar
jobba, då får du jobb som passar

di g. _Och då blir det ett roligt
jobb.

=== _Bildbeskrivning =====

_En tecknad bild

_En skäggig journalist har stoppat

ner en lapp med texten: _Press i

bandet som finns runt hatten som

han har på huvudet. _Han

intervjuar en blond kille klädd i

ljusblå kostym. _Kille är omgiven

av många mikrofoner och kameror.

=====

#4. _Läs frågorna och markera de öppna frågorna med _Ö och de stängda med _S.

- a) _Har du varit i _Paris? - - -
- b) _Vilket fotbollslag hejar du på? - - -
- c) _Vilka är dina intressen? - - -
- d) _Hur kom det sig att du gjorde så? - - -
- e) _Tycker du om glass? - - -
- f) _Hur gammal är du? - - -
- g) _Vad tänkte du? - - -
- h) _Gillar du katter? - - -

#5. _Ge ett eget exempel på en öppen fråga och en stängd fråga.

_Ö ---

_S ---

::: #34 :::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Nu är det din tur att intervjua

_Nu ska du intervjua en person om
den personens yrke.

_Du kan intervjua:

en lärare,

en annan vuxen på skolan,

en mor- eller farförälder.

#1. _Bestäm vem du vill intervjua.

#2. _Förbered #3--#4 öppna frågor och en stängd fråga.

_Skriv dina frågor här. ---

#3. _Läs dina frågor för en kamrat.

_Låt kamraten ge återkoppling på dina frågor. _Ändra frågorna utifrån responsen du fick.

#4. _Bestäm hur du ska spara det som sägs. _Genom att anteckna eller spela in ljud eller film.

_En kille visar fram sin mobil och säger:

-- _Jag spelar in min intervju på

mobil en.

::: #35 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#5. _Genomför din intervju. _Vilken

typ av frågor gav intressantast

svar? _Varför gjorde de det? ---

é _Checklista

-- _Jag har förberett en intervju.

-- _Jag har genomfört en intervju.

-- _Jag har ställt öppna och stängda
frågor.

-- _Jag har sparat intervjun på
valfritt sätt.

#6. _Titta på punkterna i

checklistan ovan och ge dig själv

två stjärnor och en önskan.

ss _Två stjärnor och en önskan

_Det här gjorde jag bra: ---

_Det här gjorde jag bra: ---

_Det här ska jag tänka på till nästa
gång: ---

_Två elever säger:

-- _Jag fick så himla bra svar på
mina frågor.

-- _Vilken typ av frågor ställde du?

::: #36 ::

_Skri va

::: ::

_Skri v en arti kel

_En arti kel är en text i en ti dni ng.

_Arti kl ar kan handl a om al l a möj l i ga
ämnen.

#1. _Läs arti kel n.

_Äl dre kvi nna brottade ner maskerad
rånare

_Sent på torsdagskväl l en utsattes
en äl dre kvi nna för ett rån försök i

_Stadsparken i _Bl åberga av en

maskerad rånare. _Kvi nnan l yckades

övermanna rånaren, som nu är

missstänkt för olaga hot och försök till grovt rån.

_Det var vid #22-tiden i torsdagskvällen som en äldre kvinna utsattes för ett rånförsök i

_Stadsparken i Blåberga. _Kvinnan var ute och rastade sin hund när en man dök upp på gångvägen. _Han var maskerad och beväpnad med ett till hygge av något slag. _Rånaren hotade kvinnan och bad henne lämna ifrån sig sina värdesaker.

_Mötte på motstånd

_Kvinnan vägrade att överlämna sina värdesaker till den maskerade rånaren. _Detta fick till följd att rånaren tog struhtag på kvinnan och hotade att döda henne om hon inte gav honom det han bad om. _Kvinnan tänkte varken låta sig bli rånad eller bli strypt av gärningsmannen. _Med några enkla grepp lyckades hon göra sig fri och brottas ner mannen på marken.

_Glömde numret till ___SOS _Al arm

_Med ena handen höll kvinnan fast rånaren och med den andra handen försökte hon ringa till polisen med sin mobiltelefon _Ett ungt par som passerade brottsplatsen hjälpte kvinnan att tillkalla polis.

-- _Hon hade nog klarat att ringa polisen själv om det inte var så att hon hade glömt bort numret till ___SOS _Al arm, säger den unga kvinnan som hjälpte kvinnan.

_Val de fel offer

_Polisen kom till platsen och kunde gripa rånaren, som senare anhölls misstänkt för olaga hot och försök till grovt rån.

-- _Rånaren valde fel offer, säger polisi nspektör _Katari na _Fågel ström till _Bl åberga- _Posten. _Kvi nnan var svensk mästare i brottni ng i si n ungdom.

_Efter händel sen valde den äldre kvi nnan att fortsätta si n promenad för att rasta hunden.

_Otto _Pedersen

otto. pedersen~abl abergaposten. se

=== _Bi l dtext/beskri vni ng =====

_Det var på den här platsen det
mi ssl yckade rån försöket skedde.

_Bi l dbeskri vni ng

_Ett fotografi taget i en park.

_Det är mörkt. _Man ser några
parkbänkar l ängs en gångväg i
skenet av ljuset från en lykta.

=====

::: #37 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#2. _Markera textens struktur och särdrag i artikeln på sidan #36.

é _Rubriken ska locka till läsning och tala om vad artikeln handlar om. _Skriv (rubrik) efter artikels rubrik.

é _Ingressen sammanfattar vad artikeln handlar om. _Den inleder artikeln och är ofta skriven i ett annat typsnitt än resten av artikeln. _Skriv (ingress) efter ingressens slut.

é _Brödtexten innehåller mer text.
_Här går journalisten in på
detaljer. _Brödtexten är ofta
indelad i stycken. _Skriv
(brödtext) efter varje sådant
textstycke.

é _Underrubriker ger ledtrådar runt
vad som står i brödtextens
stycken. _Skriv (ur) efter varje
underrubrik.

é _Citat i artiklar återger exakt
vad en person har sagt. _Citat
visas med -- (talstreck). _Hitta
ett citat och markera det med

(ci tat).

é _Bi l den i arti kel n ska förstärka
det arti kel n handl ar om. _Ri ta en
ram runt bi l den med rosa.

é _Bi l dtexten förkl arar det bi l den
vi sar. _Markera bi l dtexten med
orange.

#3. _Leta upp en egen arti kel .

_Vi l ka särdrag kan du hi tta i
arti kel n du val t? _Markera på
samma sätt som i uppgi ft #2.

_Spara di n arti kel på datorn.

::: #38 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Stäl I journal i sti ska frågor

_En arti kel bör ge svar på

frågorna:

_Vem? _Vad? _När? _Var? _Hur? och

_Varför?

_En fl i cka med sj al runt huvudet

säger:

-- _De här frågorna kal las i bl and
för de sex journal i sti ska frågorna.

#1. _Gå ti ll baka ti ll arti kel n på
si dan #36 och leta efter svaren
ti ll de journal i sti ska frågorna.

_Skri v svaren nedan.

a) _Vem? - - -

b) _Vad? - - -

c) _När? - - -

d) _Var? - - -

e) _Hur? - - -

f) _Varför? - - -

::: #39 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#2. _Slå med en tärning (_T#1--_T#6)

och slumpa fram innehåll till en

påhittad tidningsartikel. _Börja

med att slå om vem artikeln ska

handla om (titta i listan).

_Fortsätt sedan med _Vad? _När?

och _Var?

_Skri v ner resul taten nedan.

#1. _Vem? - - -

#2. _Vad? - - -

#3. _När? - - -

#4. _Var? - - -

_Vem?

_Tärni ng #1/_T#1: en ensam hund

_Tärni ng #2/_T#2: en #11-åri g

poj ke som heter _Emri k

_Tärni ng #3/_T#3: en värld sberömd

arti st

_Tärni ng #4/_T#4: en känd

i drottare

_Tärni ng #5/_T#5: en

buti ksanställd

_Tärning #6/_T#6: en politiker

_Vad?

_T#1: hittade en skatt

_T#2: vann ___VM i poker

_T#3: räddade en älg

_T#4: bjöd på tårta

_T#5: tog fast en tjuv

_T#6: hindrade en olycka

_När?

_T#1: förra året

_T#2: i lördags

_T#3: i går

_T#4: alldeles nyss

_T#5: på j u l a f t o n

_T#6: för #100 år sedan

_Var?

_T#1: i en affär

_T#2: i _Mal mö

_T#3: på l a n d e t

_T#4: i l e k p a r k e n

_T#5: på b a s k e t p l a n e n

_T#6: i m o r m o r s g a r d e r o b

#3. _H i t t a p å h u r o c h v a r f ö r d e t
h ä n d e.

_H u r ? - - -

_V a r f ö r ? - - -

::: #40 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Vi sa ci tat med tal streck

_Ci tat i nnebär att du exakt återger vad någon annan har skri vi t eller sagt.

#1. _Läs arti kel n. _Väl j bland ci taten nedan och skri v i n dem på rätt plats i arti kel n.

_Ci tat:

-- _Det var ett gul dskri n

-- _Det vi l l vi behå l l a för oss
sj äl va

-- _Det var en dum plats att gömma
tj uvgods på

-- _Skri net är säkert värt över
femti otusen

_Lär dig mer om tal streck och
ci tattecken i _Språkl äran.

_Barn l ekte och fann dyrbart skri n

_Två barn fann i går ett dyrbart
föremål i det gamla sandtaget i

_Bl åberga. _Föremål et vi sade sig ha
vari t försvunnet i mer än femti o år.

_Det var i går eftermi ddag som

barnen _Di sa _Frode och _Vi ktor

_Ekl öf gj orde en upptäckt i det

gamla sandtaget i _Bl åberga. _När de

l ekte stötte de på något hårt i

sanden. _De trodde först att det var en sten men när de började gräva förstod de snart att det var något annat.

--- (#1), säger _Di sa _Frode till _Blåberga- _Posten.

_Skri net vi sade sig till höra den adliga släkten von _Vi tradi ng.

_Fami ljen har i årtal sökt efter skri net, som försvann vid ett inbrott i mitten av #1900-talet.

_Troligen grävdes skri net ner i sandtaget av tjuvarna, som sedan inte kunde hitta det.

--- (#2), säger polisi nspektör _Fri da
_Li nd.

_Barnen kan säkert räkna med att
få en rej äl hi ttel ön av sl äkten.

--- (#3), säger _Fri da _Li nd.

_Vad skri net i nnehål l er är dock en
väl bevarad heml i ghet. --- (#4), säger

_Gerda von _Vi tradi ng ti l l

_Bl åberga- _Posten.

::: #41 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Bi l d och bi l dtext

_I bl and kan fl era bi l der passa
ti l l samma text. _Man väl j er den

bi l d man tycker passar beroende på

vad man vill betona i texten.

#1. _Markera den

bi l d/bi l dbeskri vni ng du tycker
passar bäst till artikel n på förra
si dan.

a) --- ett stort hus

b) --- en spade

c) --- ett gammal t skri n

#2. _Moti vera di tt bi l dval . ---

#3. _Skri v en passande bi l dtext. ---

::: #42 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Rubri k och i ngress

_Efter att brödtexten är skri ven i
arti kel n är del dags att formul era

en rubrik och en ingress. _Rubriken ska vara kort och slagkraftig.

_Ingressen ska sammanfatta brödtexten och svara på frågorna:

_Vem? _Vad? _När? och _Var?

_I bland besvaras även frågorna _Hur? och _Varför? i ingressen.

#1. _Läs ingressen och hitta på en passande rubrik. ---

_I dag ställs tre inbrottstjuvar inför rätta i _Blåbergas

tingsrätt. _I somras gjorde de inbrott i stadens glassfabrik.

_Tjuvarna upptäcktes innan de

hunnit stjäla någon glass. _Men
dörrarna till frysen var uppbrutna
och glass för stora summor
förstördes innan dörrarna hann
lagas.

#2. _Välj en av de fyra rubrikerna
nedan. _Skriv en ingress som
passar till rubriken. _Tänk på att
de journalistiska frågorna ska
besvaras i ingressen. ---

_Kni v drama i _Kni v sta

_Katt hittade skatt

_Tjuv stal udda strumpor

_Hund hittade hem

#3. _Arti kel n nedan saknar i ngress och rubri k. _Läs arti kel n, skri v en i ngress som svarar på i ngressfrågorna.

#4. _Skri v en passande rubri k ti ll arti kel n.

--- (rubri k)

--- (i ngress)

_Sedan en tid ti ll baks har både tunnel baneförare och passagerare vi ttnat om hur ett gäng duvor nästan dagl i gen tj uvåker på tunnel banan mel l an _Farsta strand och _Farsta,

skri ver ti dni ngen _Mi tt i _Söderort.

-- _De står på perrongen och väntar, kl i ver på tåget, åker en stati on och kl i ver sedan av. _Den bästa teori vi har är att de bor i _Farsta strand och sen åker till _Farsta centrum för att äta eftersom det finns gott om caféer och kondi tori er där, säger _Rasmus _Sandsten, pressansvarig på __MTR, till _Metro.

_Tunnel baneföraren _Shadee _Rönnbäck mötte nyl i gen sj äl v en av duvorna när han kontrol l erade en vagn i

_Farsta och lyckades då fånga den på bild.

-- _Jag hade hört talas om dem och förstod att det var en av duvorna, säger han.

_Hur det hela började är inte helt klart. _Men enligt _Rasmus

_Sandsten är det inte första gången duvor åker kollektivtrafik i

_Stockholm. _Under #1990-talet höll ett liknande duvgång till i

_Hökarängen.

-- _Det verkar vara ett beteende som duvorna lärt in sedan dess,

säger han och tillägger att de nya
fri passagerarna ännu inte inneburit
några problem.

-- _Det rör sig om en station och
just den här typen av fri passagerare
kan vi se mellan fingrarna med.

_Clarence _Frenker

_Källa: _Metro

=== _Bildtext/beskrivning =====

_Den här duvan togs på bar gärning
vid _Fruängen.

_Bildbeskrivning

_Ett fotografi som visar en duva

som promenerar i gången mellan
några blåa säten på ett
tunnelbanetåg.

=====

::: #44 ::::::::::::::::::::::::::::::

_Nu är det din tur att skriva

#1. _Bestäm dig för en händelse att
skriva en artikel om. _Det kan
vara något du har varit med om
eller något du hittar på.

#2. _Fyll i _Artikelblocket med
stördord. _Börja med att fylla i
frågorna nedan.

_Vem? - - -

_Vad? - - -

_När? - - -

_Var? - - -

_Hur? - - -

_Varför? - - -

_Arti kel bl ocket

_Rubri k - - -

_I ngress - - -

_Brödtext: (_Den löpande texten
kal las brödtext.) - - -

_Bi l d: - - -

_Bi l dtext: - - -

_Si gnatur/avsändare: - - -

::: #45 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Skri v di n text i en skri vbok
el l er på dator. _Använd
checkl i stan när du arbetar med di n
text.

é _Checkl i sta

-- _Jag använder tal streck vi d
ci tat.

-- _Jag använder al l a stödorden från
_Arti kel bl ocket.

-- _Jag har med kri teri erna i
matri sen.

-- _Jag har kontrol l erat stavni ng,
punkt och stor bokstav.

#4. _Samarbeta med en kamrat och ge varandra respons. _Ändra i din text utifrån responsen du fick.

#5. _Bedöm sedan din text genom att läsa den och skriv ditt svar i matrisen.

m _Matris

_Skriv ditt svar och välj mellan inte än, ofta eller ja.

-- _Svarar texten på de journalistiska frågorna? ---

-- _Har texten en ingress? ---

-- _Har texten en rubrik? ---

-- _Är brödtexten tillräckligt

i innehållsrisk? ---

-- _Finns det bild och bildtext? ---

-- _Finns det korrekta citat med
talstreck? ---

_En tjej säger: _Lär dig mer om
stavning i _Språkläran.

::: #46 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Läsa

::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Nu är det din tur att läsa

_Aktiva läsare ställer frågor före, under och efter läsningen. _Genom frågorna får du en djupare förståelse av texten.

#1. _Läs rubriken och ingressen.

_Titta på bilden/läs

bildbeskrivningen och läs

bildtexten. _Diskutera med en

kamrat vad ni kan om ämnet.

#2. _Läs sedan texten med pennan i handen. _Fundera och markera saker du fastnar för. _Det kan vara saker som du tycker är viktiga eller som du inte förstår.

_Kewal var barnslav i _Paki stan

_Från att ha jobbat som skuldslav på en mattfabrik till att idag studera med drömmar att bli läkare, det är en resa som _Kewal _Ram har gjort. _Nu är han i _Sverige för att dela ut _Jordens barns pris.

-- _Det var mycket tufft, jag jobbade långa dagar och var tvungen

att sova i fabriken, berättar _Kewal
_Ram.

_På onsdagen var han i _Göteborg
och besökte _Fiskebäcksskolan för
att berätta om sitt liv. _När han
var sju år började han arbeta som
skuldslav i en mattfabrik i
_Pakistan.

-- _Min mamma blev sjuk och då var
min pappa tvungen att ta ett lån för
att kunna betala för sjukvården,
berättar han.

_För att betala av lånet fick
_Kewal _Ram arbeta. _Han arbetade

som slav i tre år, men det var först efter att hans familj lyckades övertala ägarna om att jobba hemifrån. _Då kunde _Kewal flytta hem till sin by igen och börja gå i skolan. _Men han arbetade fortfarande på eftermiddagarna och på söndagar i en mattfabrik.

-- _Då fick jag läsa mina läxor på morgonen innan skolan, när jag kom hem på kvällen var det alldeles för mörkt för att kunna göra det, berättar han.

_I dag är han #17 år och går i

skola i Mirpurkhas som är en större stad. Men han kommer från en liten by i Tharöknen i Sindh i Pakistan, där har han bott med sin familj som består av nio medlemmar. Det är framför allt på Landsbygden som det här är ett problem.

-- Landsbygden är väldigt korrupt, säger Kewal Ram.

Situationen i Pakistan är svår och fattigdomen stor. Det är stora klyftor mellan de som har pengar och de som inte har.

Brist på information är ett annat

problem, alla föräldrar har inte kunskapen om vilka rättigheter som finns och hur viktigt det är med utbildning utan ser att de istället kan få en inkomst om barnen arbetar.

-- Det har blivit tradition i landet, berättar Britt-Marie Klång.

Britt-Marie Klång har jobbat mot slaveri i 20 år i Pakistan genom organisationen BLLF Sweden, front mot slaveri. En organisation som arbetar för att all form av slaveri i världen avskaffas. Det

var genom den här organi sationen

_Kewal _Ram fick hjälp och han går i

dag på en av deras skolor. _Britt-

_Marie _Klang tycker sig ändå se en

liten utveckling i _Pakistan.

::: #47 ::::::::::::::::::::::::::::::

-- _Där det görs insatser sker det

förändring. _Att situationen är som

den är bromsar utvecklingen i landet

väl digt mycket, säger hon.

-- _Det är väldigt spännande att

följa arbetet under tid, man ser

inga förändringar under ett år.

_För att komma åt problemet med

barn som tvingas arbeta behövs det politiska strukturella förändringar i landet och utbildning, menar hon.

-- _Men med mycket energi kan man ta sig fram, som _Kewal har gjort, säger _Britt- _Marie _Klang.

_Kewal _Ram är hoppfull, tror att han vet att det finns många skuldslavar i landet.

-- _Jag hoppas att situationen i _Pakistan ändras så att alla barn ska få gå i skolan.

_Det har kommit förslag i parlamentet i _Pakistan om just det

_Kewal önskar sig.

-- _Men de statliga skolorna är
bristfälliga och lärarna missköter
sitt arbete, säger _Britt-
_Marie
_Klång.

_Sedan två år tillbaka är han en
av medlemmarna i den barnjury som
delar ut _Jordens barns pris. _Det
delas ut i _Stockholm nästa vecka
och det är anledningen till att han
befinner sig i _Sverige nu. _På väg
till _Stockholm gör han flera besök
på olika skolor och har bland annat
besökt _Fiskebäcksskolan i

_Göteborg.

_Hanna _Karlsson

_Källa: _Göteborgs-posten

=== _Bildtext/beskrivning =====

_Kewal _Ram besökte

_Fiskebäcksskolan

_Bildbeskrivning

_Ett fotografi. _Kewal är klädd i
vit, lång skjorta och vita, pösig
byxor. _Han står med armarna i
kors framför bröstet och samtal ar
med en skolklass.

=====

_Fakta: _Skul dsl avsbarn

_Skul dsl averi drabbar ofta fattiga familjer som behöver låna pengar för att till exempel täcka sjukvårdskostnader.

_För att betala av lånen får barnen arbeta. _Ofta betalas skulden av flera gånger utan att någon blir fri.

_Ofta föredras barn som arbetare för att de är billigare och mer lydiga.

_År #1992 kom en lag i _Paki stan

som förbjöd skuldslaveri, ännu har
ingen blivit dömd för att utnyttja
slavar.

_Källa: www.bllf.se

::: #48 ::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Vilka tankar väcker artikeln om

_Kewal hos dig? _Skriv ner dina
funderingar nedan. _Ta hjälp av
dina markeringar.

-- _När jag läser om _Kewal känner
jag ...

-- _Det här påminner mig om ...

-- _Jag undrar vad det här ordet
betyder?

-- _Jag vill veta mer om ...

_Mina funderingar: ---

::: #49 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Textkopplingar

_När du resonerar runt texten du läser, gör du textkopplingar.

#1. _Du har precis läst artikeln om

_Kewal. _Fundera över vilka

textkopplingar du kan göra. _Skriv vad du kommer fram till.

_Text-till-själ v

é _Kewal beskriver att han fick

jobba under hemska förhållanden på

fabriken. _Om det hade varit du

som var _Kewal , vilka känslor tror du att du skulle känna inom dig?

_Förklara varför. ---

_Text-till-text

é _Har du någon gång läst om barn som tvingas att arbeta? _Eller mött detta på film eller teve?

_Berätta. ---

_Text-till-världen

é _När _Kewals mamma blev sjuk fick familjen låna pengar och _Kewal fick arbeta för att betala av skulden. _Hur är det i _Sverige om någon blir sjuk? _Vem betalar då?

artikeln? ---

b) _Vem har skrivit artikeln? ---

c) _Var har journalisten fått sin
information ifrån? ---

d) _Vet du något om bilden? _Vem
har tagit den? ---

e) _Försöker journalisten påverka
läsaren på något sätt? _Hur? ---

f) _Stämmer det som står i
artikeln? _Hur vet läsaren det?

é _Checkl i sta

_Jag vet:

-- vilken tidning eller nyhetssajt
som ligger bakom artikeln

-- vem som har skrivit artikeln

-- var journalisten fått sin
information ifrån

-- vilken tidning eller nyhetssajt
som ligger bakom artikeln

-- vem som har skrivit artikeln

-- var journalisten fått sin
information ifrån

-- var bilden är hämtad eller vem
som tagit den

-- om journalisten försöker påverka
mig på något sätt

-- att det som står i artikeln
stämmer och är rimligt

_En kille säger: _Tänk källkritiskt
när du läser artiklar i tidningar
eller på nyhetssajter.

::: #51 :::::::::::::::::::::::::::::::

#2. _När du läser en nyhetsartikel
behöver du fundera över vem som
får uttala sig och vem som inte
får det.

_Läs notisen och diskutera med en
kamrat. _Vem uttalar sig i texten?

_Vad tycker den personen?

__LAN -- en chans att mötas utanför
internet

_I helgen träffades #3 #000
ungdomar i idrottshallen i _Blåberga
för att tillsammans spela dataspel.

_I ett _Lan kopplas alla datorer
ihop och man spelar dataspel.

-- _Det är roligt att träffa de
man spelar online med i
verkligheten, berättar _Omar som är
på __LAN för första gången.

_Ungdomarna spelar, sover och umgås

i i drottshal len under hel a hel gen.

-- _Vi dricker mycket läsk men i cafeterian säljer de mat så vi äter inte bara chips hel a hel gen, fortsätter _Omar med ett leende.

#3. _Hur tror du citaten hade sett ut om journalisten intervjuat:

-- en orolig pappa som tycker att barnen sitter för mycket vid datorn.

-- en tandläkare som tycker att barn dricker för mycket läsk.

-- ägaren till cafeterian i i drottshal len i _Blåberga.

_Välj en av personerna ovan och
hi tta på två ci tat från den här
personen.

_Ci tat #1: ---

_Ci tat #2: ---

#4. _Du har fått träna på att

använda dig av

läsförståelsestrategier när du

läser. _Läs kriterierna i matrisen

och gör en självbedömning.

m _Matri s

_Skri v di tt svar och väl j mel l an

i nte än, ofta el l er j a.

-- _Jag kan urski l j a textens
struktur och särdrag. ---

-- _Jag kan göra textkoppl i ngar. ---

-- _Jag kan stäl l a frågor ti l l
texten. ---

-- _Jag kan tänka käl l kri ti skt när
j ag l äser en nyhetsarti kel . ---

-- _Jag kan urski l j a vem som uttal ar
si g i texten. ---

-- _Jag kan tänka käl l kri ti skt när
j ag ti ttar på nyhetsbi l der. ---

::: #52 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Reflektera

#1. _Fundera och skriv:

#3-#2-#1

#3 saker som du har lärt dig eller blivit bättre på. ---

#2 saker du vill utveckla och lära mer om. ---

#1 sak som du fortfarande undrar över. ---

=== _Bildbeskrivning =====

_En tecknad bild

_En tjej ligger på magen och

kollar i en tidning. _Runt omkring

henne ser man bland annat en dator, en radio, hörlurar och en _I pad.

=====

::: #53 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#2. _Ri ta bi l der som du tycker sammanfattar kapi tlet. _Skri v bi l dtext ti l l varje bi l d som förkl arar vad du har ri tat.

_Tal a ---

_Skri va ---

_Läsa ---

#3. _Vi l ka ti dni ngar känner du ti l l ?

#4. _Vi lka ti dni ngar brukar du hel st
läsa? ---

#5. _Vad skul l e du hel st vil ja läsa
om i en ti dni ng? ---

#150

#53

_Mi chael a _Eri ksson

_Pär _Sahl i n

_Kl ara svenskan: _Tal a _Läsa _Skri va

_Åk #5

_Överförd från första upplagan

utgi ven av _Natur & _Kul tur med

__I SBN #978-#91-#27-#44388-#4

_Speci al pedagogi ska _Skol myndi gheten

#2018

_Vol ym tre av fyra

_Till punktskriftsläsaren

_Hej!

é _Skriv dina svar i en egen fil på datorn.

é _Nytt kapitel börjar alltid på högersida. _Markera var du är i boken med ett gem.

é _De flesta uppgifter är numrerade så blir det lättare att rätta uppgifterna.

é _Det finns bilderbeskrivningar till de bilder som behövs för att du ska kunna lösa dina uppgifter.

é _I uppgifter där dina

klasskamrater "drar streck" mellan

ett ord och exv. ordets förklaring

har uppgifterna omarbetats så att

du istället parar ihop och skriver

ordets förklaring eller numrering.

é _När det i svartskriftsboken står

att du ska markera med olika

färger markerar du exempelvis med

() eller // och skriver med ett

par ord vad du markerat.

é _I stället för att kryssa i bokens

_Matri ser skriver du svaren.

_Matri serna är markerade med ett m

_I i

i vänster marginal .

é _Checklistan markeras med full
punktskriftscell i vänster
marginal .

é _Två stjärnor och en önskan
markeras med två s i vänster
marginal .

_Lycka till !

_Ski cka gärna dina synpunkter på
anpassningen av denna bok till
anpassningsfunktionen~àspsm. se

_Innehåll till volym tre

_Siffran i inom parentes hänvisar till svartskriftsbokens sidor.

_Berättande text (#54)	#151
_Mål (#55)	#154
_Läsa (#56)	#156
_Bi personer, motiv och ledtrådar (#56)	#156
_Miljö (#60)	#167
_Vändpunkt och slut (#64) .	#176
_Nu är det din tur att	

sammanfatta (#67)	#185
_Skri va (#68)	#188
_Pl anera di tt skri vande -- brottet och mi ljön (#68)	#188
_Pl anera di tt skri vande -- personer (#70)	#190
_Pl anera di tt skri vande -- moti v, vi ll ospår och ledtrådar (#72)	#193
_Nu är det di n tur att skri va (#74)	#196
_Tal a (#76)	#201
_Textsamtal (#76)	#201
_l i	

_Samtala vi dare (#84)	#222
_Reflektera (#86)	#227

::: #54 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Berättande text

::: ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

=== _Bildtext/beskrivning =====

_Spåren pekar mot att det var här
brottet begåtts ...

_Bildbeskrivning

_Ett fotografi. _Det är mörkt ute
och en öde gatan lysas upp av
lampor som sitter på de omgivande
husens väggar.

=====

_Vet du vad en deckarberättelse är?

_Kanske läser du och dina kamrater redan deckare för fullt? _Skurkar, detektiver och brott -- allt detta kan du få möta i en deckare. _Ofta blir berättelsen väldigt spännande!

_Deckaren är ett exempel på en berättande text. _En sådan text innehåller en början, ett problem, en lösning och ett slut. _I deckaren finns också ledtrådar och villspår. _I det här avsnittet kommer du att få läsa och skriva en deckare. _Men du kommer även att få läsa och

samtal a runt en berättande text med
annat innehåll. _Allt för att du ska
få bygga på dina kunskaper om
berättande text så mycket som
möjligt.

é hålla mig till ämnet,

é framföra egna tankar och
resonemang.

_Skri va - - _Jag kan:

é planera och skri va en deckare
med ett brott, ett motiv
villspår, ledtrådar och en
lösning,

é göra miljö- och
personbeskrivningar,

é skri va dialoger.

= _Klara, färdiga, gå!

__MFI A och mysteriet i skejtparken

_Kapitel #2

_Fadi såg genast att något var fel när de kom till skejtparken. _I botten på den stora skateboardrampen hade någon satt upp ett stort nät. _Över den djupa skejtpoolen hade någon spänt en presenning. _Både nätet och presenningen satt fast i marken med ett par rejäl a järnpinnar. _På presenningen hade någon skrivit _Lägg ner skejtparken! med röd målarfärg.

_Vid sidan av rampen hade flera
ledsna skejtare samlats. _Där fanns
även _Ella som stod och vickade på
sin skateboard. _Ella tillhörde det
coola gänget på skolan. _Det var
knappt _Jonna vågade sig fram, men
så tänkte hon att hon hade ett fall
att lösa och då blev hon lite
modigare.

"_Det är _Mona!" sa _Ella när
_Jonna frågade henne om vad som hade
hänt. "_Hon hatar skejtparken. _Hon
vill att det ska vara en
bilverkstad."

_Ella pekade på en bil som stod slarvigt parkerad på gräsmattan bredvid den stora rampen.

"_Hon parkerar alltid här när hon ska handla, fastän det är förbjudet."

_Jonna såg bort mot affären. _Hon undrade om _Mona var där nu.

"_Visst är det ni som har bloggen _MFI A?" frågade _Ella.

_Jonna blev glad. _Tänk att _Ella kände till deras blogg!

_Hon nickade ivrigt.

::: #57 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

"_Ni måste se till att få fast den som har gjort det här", sa _Ella.

"_Alla vi skulle hoppas på er! _De enda som är glada över det här är väl våra föräldrar. _De tycker vi slarvar med våra läxor när vi hänger här hela tiden."

_Jonna lovade att göra allt vad hon kunde för att de skulle lösa fallet. _Fadi, som hört på, började gå bort mot _Monas bil. _I gräsmattan fanns djupa hjulspår efter bilen. _När _Fadi var framme

såg han något blänka till i spåren.

—Vad var det? —Han sparkade med foten i leran och fick fram en stor järnpinne. —Precis en likadan som hade använts för att sätta fast nätet och presenningen. —Fadi fotograferade den jordiga och geggiga pinnen.

—Jag tror det är —Basket—
—Jesper", sa en röst bakom honom.

—Det var Fadi s klasskompis
—Villie. —I handen höll han en basketboll.

—Han är sur för att de inte

byggde en basketplan i stället. _Nu vill han förstöra för oss. _Titta vad jag hittade vid sidan av rampen i morse. "

_Vilje räckte honom basketbollen. _Det stod _Jesper på den med svart tusch.

_Fadi tackade _Vilje och gick sedan bort till _Jonna.

"_Vi har två missänkta", sa han. "_Mona med bilen och _Jesper, kapten i basketlaget. "

"_Bra jobbat", sa _Jonna och klappade _Fadi på axeln. "_Jag tror

vi börjar med att fråga _Mona. _Hon
är i affären och handlar. "

=== _Bildbeskrivning =====

_En teckning. _En skateboard och
en röd och vit känga.

=====

::: #58 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#2. _Fyll i blocket. _Leta upp den information du behöver i kapitel #2 så att du kan fylla i frågorna nedan.

_Vilket brott har begåtts? ---

_Var har brottet skett? ---

_Vittne #1: ---

_Vittne #2: ---

_Misstänkt #1: ---

_Motiv: ---

_Misstänkt #2: ---

_Motiv: ---

_Övrig information som jag tycker är

vi kti g: - - -

_En flicka säger: _Jag plockar ut
det viktigaste i texten.

::: #59 ::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Fyll i ledtrådar (l) och
villospår (v). _Vänta med att
markera om det är en ledtråd eller
ett villospår. _Det kommer du att
få gå tillbaka och göra när du
läst hela deckaren.

_Ledtråd/villospår: - - -

#4. _Välj ut en av personerna i
kapitel #2. _Beskriv denna person
så tydligt du kan i tankekartan

nedan.

_Tankekartan:

_Person: - - -

-- _Yttre person i ghetsdrag

-- _Inre person i ghetsdrag

-- _Övrigt

#5. _Vad tror du kommer att hända i
nästa kapitel? _Skriv ner dina
tankar. - - -

::: #60 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Mi I j ö

#1. _Läs kapi tel #4 på samma akti va
sätt som ti di gare.

__MFI A och mysteri et i skej tparken

_Kapi tel #4

_Jonna och _Fadi satt i soffan på
kontoret med den bärbara datorn
mel l an si g. _De ti ttade på bi l derna
som _Fadi tagi t under dagen.

_Jonna såg si g om i rummet. _De
hade fakti skt vär l dens bästa
deckarkontor. _Det stora skri vbordet
var ful l t med papper, pärmar och

pennor. _Där fanns penslar, pulver
och plastfilm som de använde för att
undersöka fingeravtryck. _Där fanns
förstoringsglas, en gammal
mobiltelefon och en nyckelknippa med
olika dyrkar för olika lås. _I
hyllan till höger om bordet hade
_Jonna ställt upp sina
favoritdeckare och lådor från alla
fall de löst tidigare. _På
etiketterna stod bland annat
_Smugglariigan, _Datorstölderna och
_Försvunna katten.

::: #61 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_I hyl l an stod också en skri vare med
i nbyggd scanner. _Men den bästa
grej en var ändå soffan. _Det var här
de löste de flesta av si na fall .

_Jonna tänkte på vi l ka mi sstänkta
de hade. _Det var bara två. _Mona
och så _Basket-_Jesper. _Honom måste
de få tag i och fråga ut. _Hon
funderade på vi l ka bevi s de hade.

_Det var förstås nätet och
presenni ngen i skej tparken. _Sedan
var det järnpin nen som hade legat
vi d _Monas bi l och basketbol l en som

ti l l h ö r d e _Jesper.

_Jonna rynkade pannan. _Det här räckte inte särskilt långt. _Vi sst fanns det saker som pekade mot både _Mona och _Jesper. _Men de två kunde knappast ha samarbetat. _Vem var det i så fall av dem som var den skyldige?

_Fadi klickade fram ännu en bild på datorn. _Det var en bild på musei chefen _Tor-_Inge.

_Jonna tittade på bilden av _Tor-_Inge. _Han såg verkligen aptråking ut med sina bruna kläder. _Tur att

man inte har en sådan som pappa tänkte hon för sig själv. _Fadi zoomade in i bilden.

"_Vänta, stopp!" ropade _Jonna.

"_Vad är det där?"

_Hon pekade på förstoringen av _Tor-_Inges hand. _Den som höll i den bruna portföljen.

"_Ser du vad jag ser?"

_Fadi nickade.

"_Jag tror att det är dags att besöka museichefen", sa _Jonna.

_Hon kände hur pirret steg i magen.

"_Kan det inte vänta till i morgon?" undrade _Fadi. "_Jag är dödstrött."

"_Inte en chans, kom nu!" sa _Jonna och drog upp _Fadi ur den sköna soffan.

=== _Bilbeskrivning =====

_En teckning. _En hylla med tre kartonger. _Dessa har etiketter med följande texter:

#1. _Smugglariگان

#2. _Datorstölderna

#3. _Försvunna katten

_På _Smugglariگان kartong ligger

ett par solglasögon och en hatt.

_Bredvid lådan står en kikare. _Ur

_Datorstöldernas låda sticker det

fram en sladd med en dosa. _Ur

_Försvunna kattens låda sticker

det fram en randig kattsvans.

=====

::: #62 :::::::::::::::::::::::::::::::

#2. _Föreställ dig att du befinner

dig på _Jonnas och _Fadis

deckarkontor. _Ta hjälp av dina

sinnen när du beskriver hur du

upplever kontoret och stämningen

där.

a) _Vad hör du? _Beskriv ljuden.

b) _Vad känner du? _Det kan vara saker som känns både utanpå kroppen och inuti, till exempel känslor. ---

c) _Beskriv hur det luktar på deckarkontoret. ---

d) _Vad ser du? _Rita en bild och skriv en bildtext som beskriver vad du ser. ---

_En tjej säger: _Lär dig mer om adjektiv i språkläran.

::: #63 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_En flicka undrar: _Jag undrar hur
soffan ser ur egentligen

#3. _Fyll i nya ledtrådar/villospår
från kapitel #4.

_Ledtrådarna från kapitel #3 är
redan ifyllda.

_Ledtråd/villospår:

#1. hammare | --- v ---

#2. --- | --- v ---

#3. --- | --- v ---

_Vändpunkt och slut

#1. _Läs kapitel #6 på samma aktiva sätt som tidigare.

__MFI A och mysteriet i skejtparken

_Kapitel #6

_Jonna låg med kinden tryckt mot asfalten. _Det sved i ansiktet av gruset. _Det hårda greppet om armarna gjorde ont.

"_Släpp mig", sa hon och vred sig som en orm för att komma loss.

"_Tänk att vi fick dem", sa den mörka rösten bakom ryggen.

"_Vandal er", sa en annan l i t e
l j u s a r ö s t .

"_Vi är i n g a v a n d a l e r", fräste
_F a d i . "_Vi är d e t e k t i v e r . "

_G r e p p e t r u n t a r m a r n a m j u k n a d e .
_E n f i c k l a m p a l y s t e d e m i a n s i k t e t .

"_J o n n a o c h _F a d i ! " u t b r a s t d e n
l j u s a r ö s t e n . "_V a d g ö r n i h ä r ? "

_N u k ä n d e _J o n n a i g e n r ö s t e n . _D e t
v a r j u p o l i s i n s p e k t ö r _H a n n a

_V i k t o r i n , s o m d e h a d e s a m a r b e t e t
m e d n ä r d e s p r ä n g d e s m u g g l a r l i g a n .

_J o n n a r e s t e s i g u p p o c h h j ä l p t e
s e d a n _F a d i p å f ö t t e r .

"_Den skyl di ge är där i nne", sa
_Fadi . "_Det är _Tor-_Inge,
musei chefen. "

"_Musei chefen?"

_Fadi nickade och sedan berättade
han och _Jonna om al l t de hade sett
och uppl evt. _De berättade om _Mona
och den fel parkerade bi l en, om
_Jesper och basketbol l en. _Sedan
berättade de om fotot på _Tor-_Inge.

"_När _Fadi zoomade i n en bi l d på
_Tor-_Inge såg vi att han hade röd
målarfärg på händerna. _Samma röda
färg som bokstäverna på

plötsligt hur allt hängde i hop.

"_Jag visste inte att det var så viktigt."

"_Allt är viktigt i en utredning, _Fadi! _Glöm aldrig det!"

_Jonna lugnade ner sig och förklarade sedan hur hon tänkte:

"_Ella berättade för mig att hennes föräldrar hellre ville att hon skulle göra läxorna än skejta.

_Det är säkert därför _Tor-_Inge har förstört parken, för att han vill att _Ella ska vara hemma och plugga."

"_Vi får helt enkelt ta och fråga honom, men det är bäst vi skyndar oss innan han kladdar ner hela parken med färg", sa _Hanna. "_Tack för hjälpen!"

"_Så lite så", sa _Jonna.

_Jonna skrev klart sin mening i inlägget på bloggen. _Sedan laddade hon upp förstoringen på _Tor-_Inge _Briards rödfärgade hand och publicerade inlägget. _Hon gissade att det skulle få många visningar med tanke på hur glada alla skejtarna hade varit över att

hon och _Fadi hade löst fallet.

"_Skönt att äntligen få ta det lugnt", sa _Fadi.

"_Lugnt?" sa _Jonna. "_Här finns inga lugna stunder. _I kvällen ska vi gå på basketmatch. _Du, jag och _Ella _Briard har fått fri biljetter av _Jesper. _Jag tror han är lite kär i _Ella. _Men skynda dig, och ta med kameran. _Man vet aldrig vilka skumma saker som kan hända på läktaren under en basketmatch."

::: #66 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#2. _Fyll i nya ledtrådar och
villospår. _De ledtrådar du fick i
kapitel #5 är redan ifyllda.

_Ledtråd/villospår:

#1. _Basket-_Jesper beter sig
konstigt. | --- v ---

#2. _Tor-_Inge håller en färgpyts
och en pensel och bär en
målroverall. --- | --- v ---

#3. --- | --- v ---

#3. _Gå tillbaka och titta i genom
tidigare ledtrådar och villospår
på sidorna #59 och #63. _Kryssa nu

i vilka som var riktiga ledtrådar
(_L) och vilka som var villspår
(_V).

#4. _Vilka var de riktiga
ledtrådarna som gjorde att _Jonna
och _Fadi löste fallet? ---

#5. _Vad var vändpunkten i
berättelsen tycker du? _Skriv och
jämför sedan med en kamrat. ---

#6. _Hur slutade berättelsen? _Kunde
den ha slutat på ett annat sätt?
_Varför? _Varför inte? ---

::: #67 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Nu är det din tur att sammanfatta

#1. _Fyll nu i hela

_Berättelsen avseendet för

deckarnovellen så att det är

klart.

_Berättelsen avseendet

_Problemet (brottet): ---

-- _Mitt ämne: ---

-- _Personer: ---

_Händelser

-- _Början: ---

-- _Villspår: ---

-- _Ledtrådar: ---

-- _Vändpunkt: ---

-- _Slut: ---

#2. _Sammanfatta deckarnovel i en muntligt för en kamrat utifrån _Berättelseansikten.

#3. _Ge varandra respons utifrån checklista.

é _Checklista

_Jag får med:

-- personbeskrivning

-- miljöbeskrivning brott

-- ledtrådar och villspår

-- motiv

-- vändpunkt

-- sl ut

#67

#187

::: #68 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Skri va

::: ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Pl anera di tt skri vande -- brottet
och mi l j ön

_Brottet

_I en deckare består probl emet i
att ett brott har begåtts. _Nu ska
du få pl anera di n egen deckare.

_Exempel :

_Ett husdj ur har ki dnappats.

_En kamrats trumpet har bli vi t
stul en.

_Kl assens bl ogg har bli vi t hackad.

#1. _Beskri v probl emet i di n

#188

#68

-- _Jag kan verkligen se

brottpsplatzen framför mig!

-- _I min deckare ska kudden i

hundkorgen fortfarande vara varm.

_Hunden försvann alldeles nyss.

::: #70 :::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Planera ditt skrivande -- personer

_I en deckare finns flera viktiga
personer. _De har olika uppgifter i
berättelsen.

_Personer: _Detektiven, _Offret,

_Skurken, _Andra misstänkta

_En flicka säger: _Skurken begår

brottet. _Offret råkar ut för det

och detektiven löser brottet.

#1. _Beskriv din detektiv så tydligt du kan i tankekartan nedan.

_Tankekartan:

_Detektiv: - - -

-- _Yttre person i ghetsdrag

-- _Inre person i ghetsdrag

-- _Övrigt

#2. _Beskriv din skurks

person i ghetsdrag så tydligt du kan i tankekartan nedan.

_Tankekartan:

_Skurken: - - -

-- _Yttre person i ghetsdrag

-- _Inre personlighetsdrag

-- _Övrigt

::: #71 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Beskriv offrets

personlighetsdrag så tydlig du kan
i tankekartan nedan.

_Tankekartan:

_Offret: ---

-- _Yttre personlighetsdrag

-- _Inre personlighetsdrag

-- _Övrigt

#4. _Vilka andra personer finns med

i din deckare? _Fyll i så många du
vill ha med.

é _Fler misstänkta: ---

é _Övriga personer: ---

::: #72 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Planera ditt skrivande -- moti v,
villospår och ledtrådar

_Moti v

_Det finns ofta ett moti v bakom
brottet.

_Detektiven måste ta reda på vad
detta är.

_Ibland kan flera personer ha haft
moti v till att begå brottet, vilket
leder till att de blir misstänkta.

_Förslag på moti v: avundsjuka,

svartsjuka, brist på pengar, hämnd

#1. _Fundera ut din skurks motiv.

_Ta hjälp förslagen ovan om du vill. ---

#2. _Vilka motiv har de andra

personerna som gör att din

detektiv misstänker dem? ---

_Villospår

_Förslag på villospår:

-- _Detektiven missförstår ett telefonsamtal.

-- _Ett viktigt föremål leder till fel person.

-- _Ett vittne ger fel

information.

#3. _Detektiven leds ofta in på
villospår innan fallet är löst.
_Fundera ut några villospår som
gör att din detektiv misstänker
fel person/personer. _Ta hjälp av
förslagen ovan om du vill. ---

::: #73 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Ledtrådar och vändpunkt

_En kille säger:

-- _Nu vänder det! _Min detektiv har
hittat hundhår i smöret.

#4. _När detekti ven hi ttar l edtrådar brukar hi stori en vända. _Fundera ut några l edtrådar som l eder di n detekti v på rätt spår. ---

#5. _Hur fångar di n detekti v skurken? ---

#6. _Hur ska di n deckare sl uta? ---

::: #74 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Nu är det di n tur att skri va

_Använd det du skri vi t på föregående si dor när du nu ska skri va di n deckare.

#1. _Pl anera di tt skri vande genom att fyl la i _Berättel seansi ktet

nedan.

_Berättel seansi ktet

_Probl em (brottet)

-- _Mi l j ö

-- _Personer

_Händel ser

-- _Börj an

-- _Vi l l ospår

-- _Ledtrådar

-- _Vändpunkt

-- _Sl ut

#2. _Ta hj äl p av _Berättel seansi ktet

när du berättar di n

deckarberättel se för en kamrat.

_Låt kamraten ställa frågor om
något är oklart.

::: #75 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Skriv din text på dator eller
för hand.

#4. _Se till att få med allt i
matrisen när du skriver din text.

_Matrisen hittar du efter uppgift
#6.

#5. _Samarbeta med en kamrat och ge
respons på varandras texter
uti från matrisen. _Omarbeta och
rätta!

#6. _Bedöm din text och skriv ditt svar i matrisen nedan.

m _Matris

_Skriv ditt svar och välj mellan inte än, ofta eller ja.

_Min deckare innehåller:

-- ett problem ---

-- ett motiv ---

-- personbeskrivningar ---

-- miljöbeskrivningar ---

-- villospår och ledtrådar ---

-- vändpunkt ---

-- lösning ---

-- dialog ---

-- varierade sägeverb ---

_Några elever säger:

-- _Jag tycker det var svårt att få
till dialogerna.

-- _Men dina villospår var riktigt
luriga!

-- _Lär dig mer om dialog i
_Språkläran.

::: #76 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Tal a

::: ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Textsamtal

#1. _Läs fortsättni ngen på

_Förbannel sen av _Oscar _Dani el son
på ett akti vt sätt. _Fyll i de fem
noti sl apparna nedan under ti den du
läser.

#1. _Något jag läser som är okl art

#2. _Svåra ord/begrepp ---

#3. _Hur känner sig personerna?

#4. _En vi kti g meni ng ---

#5. _Vad får jag veta mer om
problemet? ---

_En kille säger:

-- _Nu läser jag en bit till av
berättelsen som vi läste början på
tillsammans!

_Vi äter tacos. _Klockan är halv
åtta. _Tiden släpar sig fram. _Det
känns som om jag vadar fram i den
där gröten farmor envissades med att
bjuda på varje morgon i somras.

_Trodde inte att det skulle kännas
så här.

_Men det blev värre när det

började.

_Och mamma vet. _Hon tycker synd om mig. _Jag vill inte vara ett barn som vuxna tycker synd om. _Berättar hon för pappa så vet jag inte hur det går.

_Klockan blir åtta.

_Det har bara gått en timme sedan det började. _Det betyder att det är två timmar kvar.

_Hur blev det så här?

_Jag önskar ofta att någon bara kunde förklara vad det är för fel på mig. _Då skulle jag kanske kunna

ändra på det. _Jag skulle i alla fall försöka.

_Vissa dagar när jag kommer hem från skolan känns det som om jag inte vill leva. _Det skulle jag aldrig kunna prata med mamma och pappa om.

_Det är en spöklik känsla, en ensam känsla, som tar över allt annat. _Då vågar jag inte röra mig utan väntar bara på att mamma och pappa ska komma hem.

_När jag såg mig själv i spegeln i morse tyckte jag att jag såg äcklig

ut. _Blek och tunn. _Men jag växer.

_Någonting håller på att hända med min kropp. _Det är något som är fel . . .

_Men jag vet ju hur de andra pojkar i klassen ser ut. _Vi duschar tillsammans efter gympan. _Några av dem är tevespelstjocka, flera är tanigare än jag, någon har plötsligt vuxit på höjden och ser rätt konstigt ut. _Vi är ett spretigt gäng, och jag ser väl inte värre ut än någon av de andra?

_Det kan inte vara det.

_Det var inget särskilt jag
gjorde. _Det finns inget före eller
efter. _Ingen enskild händelse. _Jag
sjönk bara långsamt genom isen.
_Förbannelsen smög sig på mig.

::: #77 ::::::::::::::::::::::::::::::

#2. _Samtala om texten tillsammans
med en eller flera kamrater. _Utgå
från dina anteckningar på
lapparna.

::: #78 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Läs vidare. _Jobba med texten på samma sätt som tidigare. _Fyll i de fem notisapparna nedan.

#1. _Något jag läser som är oklart

#2. _Svåra ord/begrepp ---

#3. _Hur känner sig personerna?

#4. _En viktig mening ---

#5. _Vad får jag veta mer om
problemet? ---

_Nu läser vi vidare!

_Mamma föreslår att vi ska hyra en film på nätet. _Det är alltid en chansning. _Pappa blir så sur när det laggar.

"_Vad säger ni om det? _En film som vi tycker är kul, alla tre?"

_Vi brukar inte se filmer tillsammans. _Pappa ser fundersam ut. _Han tycker om att sitta och läsa på kvällarna. _Men så skiner han upp.

"_Visst! _Det är en jättebra idé."

_Vi tittar igenom vad som finns.

_Innan vi har valt film och fått
i gång den är klockan halv nio.

_Det trycker över bröstet och jag
har svårt att koncentrera mig på
handlingen. _Min blick går hela
tiden till klockan på _Blu-ray-
spelaren. _Mamma sitter nära och har
lagt armen om mig. _Hon är varm och
luktar _Barnängens schampo. _Pappa
skrattar högt och fyller på sitt
vinglas. _Jag förstår inte vad
filmen handlar om. _Ärligt talat så
bryr jag mig inte.

_Klockan är nio.

_Alla är där. _Alla utom jag. _De vill inte ha mig där.

_Jag står ut till halv tio men sedan orkar jag inte mer. _Jag måste få vara i fred.

"_Jag mår inte så bra", säger jag.
"_Tror att jag måste gå och lägga mig."

_Pappa pausar filmen. _Vi sitter tysta en stund. _Mamma och pappa ser på varandra.

"_Vi kan titta klart i morgon", säger mamma.

_Jag reser mig och lyckas precis

smi ta förbi mammas hand som sträcks
ut efter mig.

::: #79 :::::::::::::::::::::::::::::::

#4. _Samtala om texten tillsammans
med en eller flera kamrater. _Utgå
från dina anteckningar på
lapparna.

::: #80 :::::::::::::::::::::::::::::::

#5. _Läs vidare. _Jobba med texten
på samma sätt som tidigare. _De
fem notislapparna finns här nedan.

#1. _Något jag läser som är oklart

#2. _Svåra ord/begrepp ---

#3. _Hur känner sig personerna?

#4. _En viktig mening ---

#5. _Vad får jag veta mer om
problemet? ---

_När jag har borstat tänderna och
krupit ner i sängen är klockan kvart
i tio. _- _Bara en kvart kvar. j

_Jag skulle ha velat vara där.

_Jag skulle ha velat vara en av de
andra. _Jag skulle inte ha utmärkt
mig på något sätt. _Jag skulle inte
ha dansat konstigt, dragit dåliga
skämt eller skrattat för högt.

_I stället ligger jag i mörkret,
stirrar in i väggen och lyssnar.

_Mamma och pappa har inte sagt ett
ord till varann. _De väntar på att
jag ska somna. _Till slut är det
pappa som börjar prata:

"_Vad var det med _Johan?"

_Mamma svarar inte först. _Men
naturligtvis kommer hon att berätta.

"_Jag träffade _Annas mamma
utanför affären i dag", säger hon
till sist.

_Jaha. _Det är därför hon vet.

_Mamma och _Annas mamma tycker om

varandra och brukar alltid prata en stund när de springer i hop.

"_Jaha", säger pappa. "_Och?"

_Hon tvekar igen. _Men så säger hon det:

"_Det är en fest i kväll. _Hos Alexandra. _Hela klassen är bjuden. _Alla utom _Johan."

_Det är tyst en lång stund. _Jag tycker mig höra pappas tunga andetag.

_Nu vet pappa också.

_Jag är inte bara mina föräldrars stora glädje, som de påstår, jag är

också deras stora sorg.

_Deras pojke har inga vänner.

_De undrar vad de har gjort för fel och önskar att det fanns någonting de kunde göra.

"_Alexandras föräldrar", säger pappa med iskall röst, "vad heter de?"

"_Micke och _Elisabeth . . . "

_Pappa är inte arg än. _Men nu är det på gång. _Det känns bra.

"_Vad är det för människor?" säger han.

_De tror att jag sover nu. _Pappa

höjer rösten utan att mamma
protesterar.

::: #81 :::::::::::::::::::::::::::::::

#6. _Samtala om texten tillsammans
med en eller flera kamrater. _Utgå
från dina anteckningar på
lapparna.

::: #82 :::::::::::::::::::::::::::::::

#7. _Läs sista avsnittet. _Jobba med
texten på samma sätt som tidigare.
_Notis lapparna hittar du här
nedan.

#1. _Något jag läser som är oklart

#2. _Svåra ord/begrepp ---

#3. _Hur känner sig personerna?

#4. _En viktig mening ---

#5. _Hur slutar det? ---

_Här är sista delen av berättelsen!

"_Hur fan kan man bjuda alla utom

en? _De där falska djävlarerna som

alltid är så trevliga när vi träffas

... "

"_Stefan ... "

"_Mobbare det är vad de är. _Fy

fan! "

"_Lugna ner dig nu, _Stefan. "

"_Säg inte till mig att lugna ner mig. _Jag tänker ta mig fan gå dit nu och ... "

"_Sluta nu! "

_Det är tyst några sekunder.

_Sedan säger pappa med kusligt samlad röst:

"_Jag tänker gå dit och skära sönder däcken på de där asens bil. "

"_Stefan ... "

_Pappa försöker säga någonting mer men hans röst brister.

_Han går i ngenstans. _Han skär
i nte sönder några däck. _Det är som
det är.

_Nu när han fått vräka ur sig
säger han ingenting mer. _Han
gråter.

_Jag med.

_Efter en stund vänder jag på
huvudet och tittar på klockan:

#21.57.

_Mamma kommer in till mig. _Hon
stoppar om mig och dröjer sig sedan
kvar.

_Hon sitter på sängkanten. _Jag

#82

#219

öppnar ögonen och vi ser på
varandra.

"_Pappa skulle väl aldrig göra
det, va?" frågar jag.

"_Vadå? "

"_Skära sönder däcken på deras
bil?"

_Mamma kan inte hålla tillbaka ett
öende.

"_Nej, det skulle han inte."

_Jag ser sorgen i mammas ögon.

_Hon säger ingenting mer.

_Hon biter sig i läppen, stryker
mig över kinden och går ut.

::: #84 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Samtala vidare

#1. _Samtala vidare om _Förbannelsen med några kamrater. _Välj vilka frågor ni vill diskutera. _Markera de frågor ni väljer.

--- _Varför heter texten

_Förbannelsen? _Vilket problem tar texten upp?

--- _Varför berättar _Johan inte för sina föräldrar att han inte är bjuden?

--- _Hur gör du när du bjuder in till fest? _Bjuder du alla i

kl assen eller vissa?

--- _Gör föräldrarna rätt?

_Varför/varför inte?

--- _Finns det något som du tycker om i den här texten?

--- _Johan vet att hans mamma vet.

_Varför tror du att de inte talar om det?

--- _Johan beskriver att något håller på att hända i hans kropp.

_Något som är fel ... _Vad är det som händer i hans kropp tror du?

_Är det något fel?

--- _Vad kan vi lära oss när vi läser den här texten?

--- _Om du hade fått skriva om berättelsen och ändra slutet, hur skulle du skriva slutet då?

--- _Johan beskriver att han ibland känner att han inte vill leva och att han inte kan prata med sin mamma och pappa om det. _Varför tror du att han känner så?

--- _Har du/ni läst andra berättelser som handlar om mobbing? _Vilka då? _Finns det likheter eller skillnader på de

berättelserna och denna?

--- _Varför tror du att författaren skrev den här texten?

::: #85 :::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#2. _Titta på målen i listan.

_Jag kan:

- delta i textsamtal,
- lyssna på mina kamraters resonemang,
- ställa frågor,
- hålla mig till ämnet,
- framföra egna tankar och resonemang.

#3. _Bedöm din insats i textsamtalet genom att fylla i _Två stjärnor och en önskan.

ss _Två stjärnor och en önskan

-- _Det här gick bra: ---

-- _Det här gick bra: ---

-- _Det här kan bli bättre till

nästa gång: ---

_Reflektera

#1. _Bläddra i genom kapitlet för att
minnas vad du har arbetat med.

_Läs målen och fundera över ditt
arbete. _Skriv svar på frågorna:

a) _Vilka nya saker har du lärt
dig och vad har du blivit bättre
på? ---

b) _Om du skulle ändra på någon av
övningarna i kapitlet för att
lära dig mer, vilken i så fall?

_Hur? ---

c) _Har du några frågor om något i kapitlet som du inte fått svar på än? ---

::: #87 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#2. _Tänk dig att du ska lära en kamrat att skriva en deckare.

_Skriv ner några tips vad hen ska tänka på för att deckaren ska bli så bra som möjligt. ---

#3. _Vilka deckare har du läst eller vill läsa? _Skriv fem boktitlar. ---

_Mi chael a _Eri ksson

_Pär _Sahl i n

_Kl ara svenskan: _Tal a _Läsa _Skri va

_Åk #5

_Överförd från första upplagan

utgi ven av _Natur & _Kul tur med

__I SBN #978-#91-#27-#44388-#4

_Speci al pedagogi ska _Skol myndi gheten

#2018

_Vol ym fyra av fyra

_Till punktskriftsläsaren

_Hej!

é _Skriv dina svar i en egen fil på datorn.

é _Nytt kapitel börjar alltid på högersida. _Markera var du är i boken med ett gem.

é _De flesta uppgifter är numrerade så blir det lättare att rätta uppgifterna.

é _Det finns bilderbeskrivningar till de bilder som behövs för att du ska kunna lösa dina uppgifter.

é _I uppgifter där dina

klasskamrater "drar streck" mellan

ett ord och exv. ordets förklaring

har uppgifterna omarbetats så att

du istället parar ihop och skriver

ordets förklaring eller numrering.

é _När det i svartskriftsboken står

att du ska markera med olika

färger markerar du exempelvis med

() eller // och skriver med ett

par ord vad du markerat.

é _I stället för att kryssa i bokens

_Matri ser skriver du svaren.

_Matri serna är markerade med ett m

_I i

i vänster marginal .

é _Checklistan markeras med full
punktskriftscell i vänster
marginal .

é _Två stjärnor och en önskan
markeras med två s i vänster
marginal .

_Lycka till !

_Ski cka gärna dina synpunkter på
anpassningen av denna bok till
anpassningsfunktionen~àspsm. se

_Innehåll till volym fyra

_Siffran i inom parentes hänvisar till svartskriftsbokens sidor.

_Faktatext (#88) #229

_Mål (#89) #231

_Läsa (#90) #234

_Ta stöd av textstrukturen

(#90) #234

_Avgör vad som är viktigt

(#92) #240

_Fyll i _Förklaringskedjan

(#93) #243

_Särdrag i den förklarande

faktatexten (#94) #244

_Ställ frågor när du läser

(#96) #251

_Skri va (#98) #258

_Nu är det din tur att

skri va (#98) #258

_Fyll i _Förklaringskedjan

(#100) #262

_Tal a (#102) #267

_Nu är det din tur att

redovi sa (#102) #267

_I i

_Reflektora (#104) #272

eller varför dinosaurierna försvann?

_Svar på de här frågorna och mycket mer kan du hitta i förklarande faktatexter. _Typiskt för sådana här texter är att de förklarar saker och ting i en logisk ordning. _Dessutom finns det ofta bilder och bildtexter med som visar de olika förloppen.

_I det här avsnittet ska du få träna på att läsa och förstå förklarande faktatexter. _Du ska även skriva en egen förklarande faktatext som du ska få redovisa muntligt för dina kamrater.

_Tal a - - _Jag kan:

é redovisa med hjälp av stödord,

é få med redovisningens tre delar:

inledning, innehåll och

avslutning.

_Skri va - - _Jag kan:

é skri va förklarande faktatext med

inledning, logisk ordning och

avslutning,

é skri va en passande rubrik,

é använda tidsord och förklarande

ord och fraser,

é använda ämnesspecifika ord,

é samla viktiga fakta.

= _Kl ara, fär di ga, gå!

d) _Markera faktarutan.

#2. _Vad får du reda på när du läser
bi i beskrivning och bi i text? ---

#3. _Vad tror du att texten kommer
att handla om utifrån det du vet
nu? ---

::: #91 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_I naturen går alla ämnen runt

_Näringsvävar har inget slut.

_Växterna äts upp av djur, eller så
dör de och vissnar. _Djur äts upp av
andra djur eller dör när de blir
gamla.

_Nedbrytare

(_Nedbrytare är bakterier, maskar och svampar som äter döda djur och växter.)

_Ett djur som dör och blir liggande i skogen ingår i naturens näringsvävar. _Korpar och kråkor äter av köttet. _Möss gnager på benen och fluglarver kan leva av inälvorna. _Döda växter och djur börjar så småningom att ruttna. _Att något ruttnar betyder att det äts upp av bakterier och svampar. _De

kal las nedbrytare.

_Kretslopp i naturen

(_Kretslopp är en rörelse i cirkel som pågår hela tiden.)

_Det översta jordlagret i en skog eller på en äng är fullt av små nedbrytare. _Det är inte bara bakterier och svampar, utan också insekter, maskar och små snäckor.

_Nedbrytarna förvandlar döda växter och djur till jord. _De näringssämnen som växterna tog upp ur jorden, och som djuren fick i sig när de åt växter, kommer tillbaka till jorden.

_Då kan näringsämnen användas på nytt av andra växter och på så sätt gå runt i kretslopp i naturen.

_Teckning av ett kretslopp med djur och växter.

_Kretsloppetets olika delar bildar en sluten cirkel :

-- _Jord med näringsämnen

-- _Växter ex. gräs

-- _Växtätare ex. kani n

-- _Rovdjur ex. räv

-- _Asätare ex. korp

-- _Nedbrytare ex. bakterier och svampar

-- _Jord med näri ngsämnen. _Nu har naturens näri ngskedj a gj ort ett varv och börj ar om på nytt.

=== _Bi l dbeskri vni ng =====

_Tack vare nedbrytarna bli r naturens näri ngskedj or ti l l krets l opp.

=====

_Markens myl l er

_Varj e gång du sätter ner foten ute i skogen trampar du på flera tusen dj ur. _Det mesta av myl l ret i marken är nedbrytare. _De l ever av döda växt del ar och dj ur. _Så här

många småkryp finns det under din
sko i en vanlig svensk tallskog:

é #10 skalbaggar

é #900 hoppstjärtar

é #11 #000 små spindeljur

(kvalster)

é #50 #000 rundmaskar.

::: #92 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Avgör vad som är viktigt

_Nu ska du försöka hitta de fakta
som är viktigast i texten _I naturen
går alla ämnen runt på sidan #91.

_Rubriker och underrubriker kan ge
dig ledtrådar.

#1. _Förvandla de tre rubrikerna i texten till frågor. _Leta sedan svar på frågorna i texten. _Fyll i listan.

#1. _Rubrik: _I naturen går alla ämnen runt.

_Förvandla till fråga: _Varför går alla ämnen runt i naturen?

_Läs för att få svar på frågan.

#2. _Rubrik: ---

_Förvandla till fråga: ---

_Läs för att få svar på frågan.

#3. _Rubrik: ---

_Förvandla till fråga: ---

_Läs för att få svar på frågan.

#2. _Varför är det bra att göra om rubrikerna till frågor när du ska hitta det viktigaste i en faktatext? ---

#3. _Läs texten på sidan #91 igen.

_Sätt ut siffror i texten när något nytt och viktigt händer i förloppet.

_Jag sätter ut siffran #1 där det står "_Ett djur som dör ..."

::: #93 :::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Fyll i _Förklaringskedjan

_Förklaringskedjan hjälper dig att strukturera ett händelseförlopp så att allt hamnar i rätt ordningsföljd.

#1. _Titta på den numrering du gjorde i texten _I naturen går alla ämnen runt på sidan #91.

_Fyll i _Förklaringskedjan med stödord så att allt hamnar i rätt ordning. _Gör så många länkar du behöver.

_Förkl aring skedj a

_Så här går alla ämnen runt i naturen

#1 --- #2 --- #3 --- #4 --- osv.

_Det är så det går till när alla ämnen går runt i naturen.

#2. _Jämför din _Förkl aring skedj a med en kamrats. _Vad är lika? _Vad är olika?

::: #94 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Särdrag i den förkl arande faktatexten

_I förkl arande faktatexter används tidsord och förkl arande ord. _De

binds ihop texten och ger

innehållet en logisk ordning. _I

faktatexter finns även

ämnesspecifika ord. _De är ord som

hör ihop med ämnet.

_Tidsord: först, sedan, efter det,

till sist, medan, efter, genast,

så snart som, senare, då, under

tiden, så småningom, slutligen

_Förklarande ord: för att, det är

anledningen, det beror på, på så

vis, det är vad som, händer när,

det är därför, på grund av, så

kallade, det där, eftersom, om,

när

#1. _Läs texten _Allt i naturen
hänger i hop på nästa si da.

_Markera några ti dsord med
parenteser ().

_Markera några förkl arande
ord/fraser med snedstreck //.

#2. _Läs på orden nedan och markera
de ord du tycker är ämnesspeci fi ka
för texten du just har läst.

_Ord: ekosystemet, energi ,
näri ngsvävar, vi sa, bli r, äter,
genom, si mma, ti ll verka, fi nnas,
näri ng, kommer, näri ngskedj a,

sork, rovdjur, växtätare

#3. _Förklara minst tre av de

ämnesspeciﬁka orden. _Skriv dina

förklaringar. ---

_Träna ordkunskap i _Språkläran.

::: #95 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Allt i naturen hänger i hop

_Energin som allt levande behöver

kommer från solen. _Den tas upp av

de gröna växterna och förs genom

ekosystemet i så kallade

näringskedjor. _En näringskedja

visar hur växter och djur är

beroende av varandra för att få den

I i v s v i k t i g a e n e r g i n .

_Först i kedjan finns alltid en växt, som tillverkar näring med hjälp av solen. _Sedan kommer ett djur som äter växten. _Därefter blir det djuret mat till ett rovdjur.

_Utan solen och de gröna växterna skulle inte ekosystemen fungera.

_Och allt det som växer, simmar, krälar och flyger skulle inte finnas.

_Näringskedja

(_Näringskedjan visar hur energin från solen går vidare från växter

till djur och människor.)

-- _Sol en lyser på gräset.

-- _Gräset är en växt.

-- _Sorken är en växtätare.

-- _Pärugglan är ett rovdjur.

_Näringskedjor bildar vävar

_Nästan alla växter och djur finns
i mer än en näringskedja. _En sork
kan ätas av en räv eller en orm, men
också av en uggla. _Sorken finns
därför i många olika näringskedjor.

_På så vis hänger näringskedjor i hop
med varandra. _De bildar så kallade
näringsvävar. _Näringsvävar visar

hur växter och djur är beroende av varandra.

_Näringssväv

(_Näringssvävar visar hur flera näringsskedjor hänger i hop.)

#1. gräs -- åkersork

_Åkersorken äter gräs.

#2. åkersork -- huggorm -- räv

_Åkersorken kan bli mat till en huggorm som sin tur kan bli uppäten av en räv.

#3. åkersork -- räv

#4. åkersork -- pärluggla

_Åkersorken kan även bli direkt

uppäten av en räv eller av en
pärluggla.

::: #96 :::::::::::::::::::::::::::::::

_Ställ frågor när du läser

_När du läser aktivt kan du ställa
frågor till texten.

_Ställer du frågor på ytan finns det
bara ett rätt svar.

_Ställer du frågor på djupet måste
du tänka efter utifrån dig själv och
vad du vet innan.

_När du ställer frågor till texten
är det viktigt att de handlar om
ämnet.

#1. _Läs texten om daggmaskar här
nedan.

_Daggmaskar gör jord

_Daggmaskarna är viktiga
nedbrytare. _De drar ner torrt gräs,
löv och småpi nnar i si na gångar i
marken. _Små växtdelar kan
daggmasken äta direkt. _Större bitar
måste först brytas ner av bakterier
och svampar. _Maskens avföring blir
sedan näringsrik jord, som de
levande växterna kan använda igen.

_Daggmaskarna gräver dessutom
gångar i marken. _Gångarna gör att

det kommer ner mer luft i marken.

_Både växternas rötter och många av nedbrytarna i marken behöver syret från luften. _Tack vare daggmaskarna trivs de andra nedbrytarna i marken bättre. _Då går nedbrytningen fortare och jorden blir mer näringsrik.

=== _Bildtext/beskrivning =====

_Daggmasken gräver gångar som ger marken syre.

_Bildbeskrivning

_En tecknad bild visar en bit jord

i genomskärning. _Man ser gräset som växer ovanför jorden, gräsets rötter nere i marken samt en lång, brun mask som har grävt en gång i marken. _Masken kollar upp ovan marken genom ett hål i markytan.

=====

#2. _Vilken typ av frågor är de här?

_Skriv y (på ytan-fråga) eller d (på djupet-fråga).

a) _Vilken färg har daggmaskarna på bilden? - - -

b) _Varför gräver daggmaskar gångar i jorden? - - -

efter uppgift #6.

=== _Bildbeskrivning =====

_En teckning. _En kille ligger på
marken och kollar på en dagmask.

_Han funderar och försöker besvara
frågan:

-- _Jag undrar om dagmasken får
jord i ögonen när han gräver. _Jag
tror att dagmasken blundar under
jorden.

=====

#6. _Resonera dig fram till ett
möjligt svar. _Skriv dina svar
under _Jag tror nedan.

_Jag undrar . . . ---

_Jag tror . . . ---

::: #98 ::

_Skri va

::

_Nu är det di n tur att skri va

_Snart ska du få skri va di n egen

förkl arande faktatext men först

måste du bestämma vad det är du vi l l

skri va om. _Därefter måste du samla

i n fakta runt di tt ämne.

_Försl ag:

é _Hur uppstår regnbågar?

é _Hur uppstår en orkan?

é _Hur går j ordbävni ngar ti l l ?

é _Hur smäl ter vi mat?

é _Varför snöar det?

#258

#98

é _Varför ser det ut som att månen
ändrar form?

é _Hur fungerar en motor?

é _Hur kan en luftballong flyga?

#1. _Fundera ut en fråga som du vill
besvara.

_Din text kan handla om:

é hur något fungerar,

é hur och varför något händer,

é hur något går till.

_Ta hjälp av förslagen ovan om du
vill.

#2. _Skriv in din fråga i listan

nedan.

#3. _Fundera sedan på vad du redan vet om ditt ämne. _Fyll i ditt svar.

#4. _Förklara hur du vet detta.

_Exempel: _Jag vet att jäst smälter för det har jag sett när pappa bakar.

_Fråga: ---

-- _Vad vet jag redan? ---

-- _Hur vet jag det? ---

::: #99 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#5. _Fundera på vad du vill veta mer om ditt ämne. _Fyll i listan nedan med dina frågor och det du tror är svaren på frågorna.

_Exempel: _Jag undrar varför jäst måste förvaras i kylskåpet?

_Jag tror det är för att den håller sig bättre när det är kallt.

-- _Jag undrar ... ---

-- _Jag tror ... ---

#6. _Saml a fakta om di tt ämne och som svarar på di na frågor. _Skri v stödord på lösa lappar eller i en tankekartan. _Välj själ v det sätt som passar di g.

_Du kan hitta fakta:

é på internet

é i faktaböcker

é i läromedel

::: #100 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Fyll i _Förklaringskedjan

_Innan du skriver di n förkl arande faktatext ska du fyll a i

_Förklaringskedjan.

#1. _Gör om din fråga i listan på sidan #98 till ett påstående.

_Skriv det vid siffran #1 i

_Förklaringskedjan.

_Exempel: _Så här fungerar jäst!

#2. _Fyll sedan i stödord om ditt ämne. _Numrera och skriv så många stödord som du behöver.

_Förklaringskedjan

_Så här #1 --- #2 --- #3 ---

#4 --- osv.

_Det är så här det går till.

::: #101 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

#3. _Skri v di n förkl arande

faktatext. _Använd stödorden från

_Förkl ari ngskedj an. _Skri v på

dator el l er för hand.

#4. _Se ti l l att få med al l t i

matri sen när du skri ver di n text.

_Matri sen hi ttar du efter uppgi ft

#7.

#5. _Ri ta en bi l d el l er fi gur som

vi sar det förl opp du beskri ver.

_Skri v bi l dtexter.

#6. _Samarbeta med en kamrat och ge

respons på varandras texter

uti från matrisen. _Omarbeta och rätta.

#7. _Bedöm din text genom att läsa den och fylla i matrisen.

m _Matris -- kriterier

_Skriv ditt svar och välj mellan inte än, ofta eller ja.

#1. _Har texten en passande rubrik?

#2. _Har texten en inledning? ---

#3. _Har texten underrubriker? ---

#4. _Innehåller texten tidsord och förklarande ord? ---

#5. _Innehåller texten

ämnesspeci fika ord? - - -

#6. _Beskrivs förloppet i en logisk ordning? - - -

#7. _Har texten en avslutning? - - -

#8. _Finns det förklarande bilder och figurer? - - -

_En tjej håller upp sin matris och konstaterar: _Nu har jag verkligen förklarat hur jäst fungerar.

::: #102 ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Tal a

::: ::::::::::::::::::::::::::::::::::::::

_Nu är det di n tur att redovi sa

_Nu ska du få redovi sa det du

skri vi t om i di n förkl arande

faktatext.

=== _Bi l dbeskri vni ng =====

_En teckni ng. _En grön drake med
röd mage och röda stora öron.

_Draken har även stora tänder, två
horn och en lång, gul svans med
röda taggar som avslutas med en
knorr.

_Draken säger: _Di n redovi sni ng

#102

#267

ska gripa tag i lyssnarna, ha ett maffigt innehåll och gärna avslutas med en knorr, precis som jag!

=====

#1. _Räkna ut hur många tal kort du kommer att behöva till din redovisning. _Tänk ett kort för varje del i förloppet som du ska beskriva och ett kort till avslutningen.

#2. _Skriv stödord på tal korten.
_Använd dig av _Förklaringskedjan.

#3. _Öva tillsammans med en kamrat

och ge varandra respons utifrån
checklistan.

é _Checklistan

-- _Jag har med redovisningens tre
delar: inledning, innehåll,
avslutning.

-- _Jag kan skapa ögonkontakt när
jag talar.

-- _Jag känner mig säker på vad jag
ska säga.

-- _Jag förklarar svåra ord eller
begrepp.

-- _Jag har förberett en bild eller
något annat att visa vid

redovisningen.

_En tjej säger: _Nu ska jag förklara
för er hur jäst fungerar.

::: #103 ::::::::::::::::::::::::::::::

#4. _Redovisa för varandra i
helklass eller i grupper.

#5. _Ge varandra respons.

_Tre elever säger:

-- _Det var bra när du ... för då
....

-- _Jag gillade att du ... för att
....

-- _Du kan utveckla ... för det

. . . .

#6. _Ge di g sj ä l v två stj ä rnor och
en önskan.

ss _Två stj ä rnor och en önskan

-- _Det här gj orde j ag bra: ---

-- _Det här gj orde j ag bra: ---

-- _Det här ska j ag tänka på ti l l
nästa gång: ---

_Reflektera

#1. _Markera de begrepp du tycker

hör i hop med förklarande

faktatext.

fantasi, förlopp, beskrivning,

förklaring, ingress, inledning,

säljknep, huvudperson, förklarande

bilder, åsikt, ämnesspecifika ord

#2. _Vilka nya saker har du lärt dig

i det här avsnittet om förklarande

faktatexter och vad har du blivit

bättre på? ---

#3. _I den här boken har du arbetet

med fyra texttyper. _Para i hop
varje texttyp med rätt grafisk
struktur.

#1. _Argumenterande text ---

#2. _Återberättande text ---

#3. _Berättande text ---

#4. _Faktatext ---

a) _Förklaringskedjan

b) _Argumentationsbyrån

c) _Artikelblocket

d) _Berättaransiktet

#4. _Vilket eller vilka goda råd

vill du ge dig själv inför arbetet

med svenska framöver? ---

#274

#104